Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 107/1402 | Łódź, Wtorek 8 maja 928 r | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג יח אייר תרפ"ח | Nr. 107/1402

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

פוילישע שלום=דעלעגאציע - שוין אין קאוונא.

קאוונא. 7 (אטע) די פוילישע דעלעגאציע אויף אונטערהאנדלען מיט ליטע איז דורך קעניגסבערג אנגעקומען קיין קאוונא. ווילעס האט די דעלעגאציע בעקומען אין קעניגסבערג. צו דער גרעניץ-סטאציע בירבאליס זענען פון קאוונא ארויסגעפאהרען פיל ליטווישע און אויסלענדישע זשורנאליסטען, וועלכע האבען בעלאגערט דעם פארזיצער פון דער דעלעגאציע האלובקע, פערלאנגענדיג פון איהם אנ'אינטערוויו. האלובקע האט אבער אפגעזאגט, ערקלערענדיג, אז ער קאן נאך קיין אינטערוויו נישט ערטיילען.

פאריז, 7 (ספ. טעל.) פון קאוונא טיילט מען מיט, אז דער ענגלישער געזאנדטער אין קאוונא עדיסאן האט פערבעטען וואלדעמאראס'ן, אז ער זאל אפיציעל בעזוכען לאנדאן. וואלדעמאראס זאל אנקומען קיין לאנדאן דעם 20. מאי.

קאפיטאן פעטרולעוויטש

פערמשפט אויף 15 חדשים פעסטונג.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דאס קרייז-געריכט האט היינט ארויסבעטראגען דעם אורטייל אינ'ם פראצעס פון קאפיטאן פעטרולעוויטש פאר ערמארדען 2 יודען. פעטרולעוויטש איז פער'משפט געווארען אויף 15 חדשים פעסטונג.

די בודזשעט=קאמיסיע ביים סיים ווידער אנגעהויבען איהר ארבייט.

אנגענומען די בודזשעטען פון ארבייטס= און יוסטיץ=מיניסטעריום. דעפ. טשאפינסקי פאדערט שטיצע פאר יודישע שולען.

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט די בודזשעט-קאמיסיע ביים סיים נאך א 3-טאגיגע פויזע ווידער אנגעהויבען איהר ארבייט. אין דער אנוועזענהייט פון ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש איז אנגענומען געווארען דער בודזשעט פון ארבייטס-מיניסטעריום מיט איינינע קליינע ענדערונגען.

נאך איינינע אויפקלערונגען פון וויצע-יוסטיץ-מיניסטער צאר איז מען צוגעטראטען צו בעטראכטען דעם בודזשעט פון יוסטיץ-מיניסטעריום. צוו. אנדערן איז אנגענומען געווארען דער דעמאנסטראציע-פארשלאג פון פ.פ.ס. צו שטרייכען 10 זל. פון דער פאזיציע פערלאגס-טעטיגקייט אלס פראטעסט געגען דעם, וואס דאס מיניסטעריום האט נישט פערעפענטליכט אין „דז. אוסטאוו" דעם בעשלוס פון סיים וועגען אבשאפען דעם פרעסע-דעקרעט.

ביים בעטראכטען דעם בודזשעט פון בילדונגס-מיניסטעריום, איז מיט א גרויסער רעדע ארויסגעטראטען דער בילדונגס מיניסטער. ער האט אנגעוויזען, אז ס'וועלען אויסגעפערטיגט ווערען פיל נייע שול בנינים. דאס מיניסטעריום האט בדעה זיך צו ווענדען צום סיים מיט אנ'אינוועסטיציע-פראגראם אויף 15 יאהר, וואס פאר איהם דארפען אויסגעזוכט ווערען ספעציעלע מיטלען. די אדמיניסטראציע איז שטארק געקירצט געווארען. די אויסגאבען אויף פאלקס-שולען בעטרעפען 57 פראצ. (202.834.737 זל.).

אין פוילען זענען איצט אין די 2600 7-קל. שולען פערהאן ביז 1.000,000 קינדער, פון וועלכע 370.000 – אין דארף. די רעגירונג בעמיהט זיך מאכען צוגענגליך די 7-קלאסיגע פאלקס-שול אויך פאר קינדער פון אנד. נאציאנאליטעטען און בעהויפטעט, אז קיין אנקלאגעס אויף די צוויישפראכיגע שולען זענען נישט געווען.

מיטעל-שולען זענען דא 800 פון דעם – 268 מלוכה'שע, נישט פוילישע און צוויישפראכיגע – 109, צווישען זיי – 15 מלוכה'שע. 120 שולען זענען דא פאר יודען מיט דער פוילישער אונטער-ריכטס-שפראך.

דער שפראכען-געזעץ דערלויבט נישט צו שאפען נייע מלוכה-שולען פאר די מינדערהייטען. אויב 150 עלטערען וועלען פאדערען די אונטערריכטס'שפראך פון דער מינדערהייט, קען געשאפען ווערען א צוויי-שפראכיגע שול. די רעגירונג שטיצט אויך פריוואטע שולען פאר די מינדערהייטען, ווי צ. ב. די ווייסרוסישע גימנאזיע אין נאוואגרודעק.

אין דער דיסקוסיע האט צוו. אנד. גענומען א ווארט דער פ.פ.ס. טשאפינסקי, וועלכער האט אנגעפרעגט, וואס איז מיט די יודישע שולען פון דער צ.י.ש.א., וועלכע ווערען אויסגעהאלטען אויף פריוואט - געזעלשאפטליכע מיטלען און ווערען לחלוטין פון דער רעגירונג נישט געשטיצט. ער האט אויך גערעדט געגען קלעריקאלען כאראקטער פון די מלוכה-שולען. די דיסקוסיע איז נישט פערענדיגט געווארען.

נייער ציוויל-סעקרעטאר

פון דער ארץ=ישראל=רעגירונג.

ירושלים, 7. (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער ירושלים'ער געהילף-גובערנאטאר הייצדיק לוק איז בעשטימט געווארען אלס ציוויל-סעקרעטאר פון דער א"י-רעגירונג אויפ'ן ארט פון קאלאנעל סיימס, וועלכער איז בעשטימט געווארען קיין אדען.

פערבאטען דעם ל"ג-בעומר-צוג

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער טראדיציאנעלער לג בעומר צוג פון פראג קיין ווארשא, וואס נעהט יעדעס יאהר פון פראג דורכ'ן בריק פערביי רעם שלאס איז היי-יאהר נישט ערלויבט געווארען.

„שעורי ערב" ביי „פועלי אמוני ישראל" אגראדאווא 8.

היינט, דינסטאג, פ' בהר ובחקותי ל"ג בעומר (ד. 8 טען מאי), פינקטליך 8 אווענד קומט פאר אין ענגלישען זאל

אגרויסע יוביל=פייערונג

ענגלישער זאל אלעע 1-טער מאי נומער 2.

לכבוד דער 5-יעהריגער עקזיסטענץ פון אונזער „שעורי ערב"

מיט דער בעטייליגונג פון הרה"ג מהור"ר שלמה גראדזיענסקי שליט"א (זאגראווער רב) ≡ רעדאקטאר א. ז. פרידמאן (פרנס פון ווארשאווער קהלה-ראט), ד. ה. זילבערשטיין און אנד.

תרפ"ג ≡ בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „שעורי ערב" (אגראדאווא 8), אין סעקרעטאריאט פון „פועלי אמוני ישראל" (ווסכאדניא 66) פון 10–8 אווענד, אין דער קאנדיטארייי פון וויינבערג (נאוואמיעסקא 30) און אין טאג פון דער פייערונג – ביי דער קאסע פון 4 א זייגער נאכמיטאג. ≡ תרפ"ח 886

„טאז" געז. צו פערהיטען דאס געזונד פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען

אפטיילונג אין לאדז, אנדזשעיא 1, טעלעפאן 27-99.

סעקציע פאר זומער קאלאניעס

מיטוואך, דעם 9-טען מאי ד. י. 9.30 אין אווענד קומט פאר אין זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20

א פארשטעלונג פון טעאטער „ארדט"

6-טער פראגראם א. נ.:

„שושנת יעקב"

די הכנסה איז בעשטימט לטובת די זומער=קאלאניעס פון „טאז". בילעטען צו בעקומען אין קאנצעלאריע פון „טאז" אנדזשעיא 1 און מארגן פון 7 אוו. אין פילהארמאניע דאנערשטאג, דעם 10-טען מאי א אפצייכנונגס=טאג לטובת די זומער=קאלאניעס פון „טאז".

געזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך = קענטנישען ביי יודישע פרויען אין לאדז

„ארבייט" („PRACA")

וואלטשאנסקא 21, טעלעפאן 15-67

נעהמט אן איינשרייבונגען אויף

1) שניידעריי 2) נייהטעריי
3) האנד-ארבייטען 4) אנדולאציע און מאניקור
5) היטען-פוצעריי 6) איינבינדעריי – לוקסוס.

אינפארמאציעס ערטיילט דער סעקרעטאריאט פון 9 ביז 1 נאכם. און פון 3 ביז אווענד. 606

בעקאנטמאכונג.

אזוי ווי עס איז פערעפענטליכט געווארען א מודעה מהראבינאט און ועד הכשרות וועגען די

גרויסע מכשולים אין די געמישטע יאטקעס

מאך איך בעקאנט, דאס איך קויף ברוסטען, ווי אויך אנדערע פליישען נאר ביי די קצבים, וואס האלטען בלויז כשר פלייש.

פאבריק פון געראיכערטע פליישען

ד. דיאמאנט, דלוגא 14, טעל. 49-43

פיליעס: זאוואדזקא 9, טעל. 48-09, נאוואמיעסקא 24 טעל. 49-42 פיעטריקאווער 45, טעל' 30-41, ווסכאדניא 50.

מודעה מהראבינאט לאפרושי מאיסורא.

צוליב דעם געוואלדיגען רעש אין אונזער שטאט לאדז וועגען די גרויסע מכשולים אין די געמישטע יאטקעס ד. ה., וואו כשר פלייש און טרפות איז אין איין יאטקע, זענען מיר מפרסם, אז מיר טראגען נישט קיין שום פעראנטווארטליכקייט פון געמישטע יאטקעס, ווען זאגאר עס געהט דארט א מנקר, ווייל עס איז אונמעגליך צו געבען השגחה אויף אזעלכע יאטקעס, און דעריבער איז אין קיין שום גרויסע שטאט נישטא קיין געמישטע יאטקעס, נאר בעזונדער בלויז כשר'ע פאר יודישע קונים און בלויז טרפה'נע פאר נישט-יודישע קונים. יעדער יוד דארף זיך אפהיטען, ער זאל נישט נכשל ווערען במאכלות אסורות און קויפען פלייש נאר אין א יאטקע פון בלויז כשר פלייש, אז די היגע שטאט זאל זיך רעכנען מיט דעם ראבינאט און ועד הכשרות וועט די השגחת הכשרות געהויבען ווערען, אז אלעס זאל זיין אין בעסטען ארדנונג.

לאדזער ראבינאט.

פנחס וויינזאפט, משה מנחם סגל,
ליבוש ראזענבערג, מרדכי ניסן קרול,
יוסף פיינער, משה דוד דאמב.

שפאט ביליג!

גרויסער שטרימף=פערקויף

זיידען-פלאר, פילדעקאס, וואש-זיידע, קונסט-זיידע, פערשיד. שקארפעטען, הענדשקעס אין אלע סארטען, ווי אויך זעמטליכע גאלאנטעריע=ווארען עמפפעהלט צו קאנקורענץ פרייזען דאס נייע ערעפענטע שטרימף= און גאלאנטעריע=געשעפט אויף

פאלודניאווא 15, פראנט. געוו לב

בעדענקט דעם אדרעס! רעיעלע בעהאנדלונג!

Dr. med.

E·Szereszewska

Cegielniana 66, tel. 65-45

קינדער-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 8–9 פריה און פון 3–4 נאכמ. 888

Dr. H. Wołkowyski

זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19), טעלעפאן 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקה., מעננער-שוואכע, בעהאנדעלט מיט קווארץ-שטראהלען. נעהמט אן פון 1—2 און פון 4 8 אוונד. פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעציעלען ווארטע-זאל.

נייער אמעריקאַנישער אימיגראַציע=ביל

50 פראָצענט פון דער אמעריקאַנער קוואָטע זאָל געהן אויף צו ברענגען קרובים.

וואַשינגטאָן, (י.ט.א.) די אימיגראַציע-קאָמיסיע פון אמעריקאַנער קאָנגרעס האָט איצט אריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג צום קאָנגרעס, אין וועלכען די קאָמיסיע זאָגט זיך אַרויס לטובת דעם ביל פון קאָנגרעסמאַן דזשאָנקינס.

לויט דעם ביל דאַרף 50 פראָצענט פון דער איצטיגער אימיגראַציע-קוואָטא בענוצט ווערען פאַר אומפעהייראַטע קינדער אונטער 21 יאָהר, פאַר מענער—און פרויען פון „פרעמדע", וועלכע זענען אריינגעקומען אויף אַ לעגאַלען אופן אין די פערייניגטע שטאַטען אויף שטענדיג. לויט דעם דאָזיגען ביל זאָל אויך בענוצט ווערען פאַר די נאָהענטע קרובים דער טייל פון די איבעריגע 50 פראָצ. פון דער קוואָטאַ, וועלכער איז נישט אויסגענוצט געוואָרען דורך די עלטערן פון די אמעריקאַנער בירגער און פון לאַנד-אַרבייטער, וועלכע זענען איצט בערעכטיגט צו אַ פאַרצוג אינערהאַלב די דאָזיגע פופציג פראָצענט.

עס איז נישט גענוי פעסטגעשטעלט געוואָרען, וויפיל אימיגראַנטען וועלען קענען אריינקומען, ווען דער דאָזיגער ביל וועט אָנגענומען ווערען.

פערבאַנד פון פוילישע יודען אין אַמעריקאַ

פייערט זיין 20=יעהריגען יובילעי.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) דער פערבאַנד פון פוילישע יודען אין אמעריקאַ האָט לעצטענס געפייערט דעם 20-יעהריגען יובילי פון זיין עקזיסטענץ. דער פוילישער געזאַנדטער אין וואַשינגטאָן, יאַן ציעכאַנאָווסקי איז ספּעציעל געקומען בעגריסען די פערזאַמלונג און ער האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזען, אַז די יודישע לאַגע אין פוילען האַלט זיך אין פערבעסערן און די בעציהונגען פון די פאָליאַקען און די יודען האַלטען זיך אויך אין איין פערבעסערן.

ז. טיגעל, דער עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון פערבאַנד האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט געשילדערט די צוועקען און טעטיגקייט פון פערבאַנד אין פערלויף פון זיין 20-יעהריגער עקזיסטענץ.

ה' בנימין ווינטער, דער פרעזידענט פון פערבאַנד, איז געווען דער הויפט-רעדנער.

ער האָט אַפּעלירט צו די פערזאַמעלטע, זיי זאָלען העלפען דעם פערבאַנד צו פיהרען זיין הילפס-אַרבייט אין איירָאָפּאַ.

דער פראָיעקט פון אַנ'אַנטי= קריגס-אָפּמאַך.

לאָנדאָן, 6 (ספּ. טעל.) די ענערגישע אָפּאָזיציע פון וואַשינגטאָן געגען דער פאָרגעשלאָגענער קאָנפערענץ פון יוריסטען אום צו אויספאָרשען די טעקסטען פון אַ געגען-מלחמה אָפּמאַך-פראָיעקט — איז דאָ געווען אַנ'אומגערעכטע, און אַרויסגערופען גרויס פערוואונדערונג אין די היגע פּאָליטישע קרייזען, מחמת דורכ'ן צוזאַמענרופען די דאָזיגע קאָנפערענץ וואָלטען די אונטערהאַנדלונגען געקאָנט פערשנעלערט ווערען.

די שטעלונג פון אמעריקאַ מאַכט דעם איינדרוק, אַז די פעראייניגטע שטאַטען ווילען אָנוואַרפען די מלוכות זייער פראָיעקט אָהן ענדערונגען, אונטער דער דראָהונג, אַז זיי וועלען זיך אַרויסציהען פון די אונטערהאַנדלונגען.

עמיל וואַנדערוועלדע איז ענטציקט פון ארץ-ישראל.

בריסעל, 7 (יט"א, טעלעגראַפיש). דאָ איז אָנגעקומען עמיל וואַנדערוועלדע מיט זיין פרוי פון זייער ארץ-ישראל-רייזע.

וואַנדערוועלדע האָט ערקלערט, אַז ער וועט אַרויסגעבען אַ בוך מיט זיינע איינדריקען פון ארץ-ישראל.

פרוי וואַנדערוועלדע, וועלכע איז אַ דאָקטאָר, האָט אויסגעדריקט איהר בעוואונדערונג איבער די דערגרייכונגען פון דער עפענטליכער היגיענע אין די יודישע קאָלאָניעס אין ארץ-ישראל.

דער וויצע=פאָרזיצער פון „ועד הקהלות"

וועגען די בעגרענצונגען פאַר דער יודישער איינוואַנדערונג אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן. (י.ט.אַ.) אין יודישען נאַציאָנאַל-קלוב אין נאָרד-לאָנדאָן האָט ער וויצע פאָרזיצער פון „ועד-הקהלות" אין ענגלאַנד ה' יוסף פראַג, געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער פראַגע פון די איינוואַנדערונגס בעגרענצונגען אין ענגלאַנד. ה' פראַג האָט שאַרף געטאַדעלט די ענגלישע קרייזען וואָס האָבען געבראַכט צו אַ פולשטענדיגער אָפּשטעלונג פון דער איינוואַנדערונג. מיט אַ רייהע סטאַטיסטישע ציפערן האָט ה' פראַג בעוויזען, וויפיל נוצען עס האָבען געבראַכט דער ענטוויקלונג פון האַנדעל און אינדוסטריע אין ענגלאַנד די פרעמדע איינוואַנדערער, הויפּטזעכליך פון מזרח-איירָאָפּאַ. די ציפערן בעווייזען, אַז מיט דער שטייגערונג פון דער צאָהל יודישע איינוואַנדערער האָט זיך אויך געבעסערט די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין לאַנד. ה' יוסף פראַג האָט אויסגעדריקט זיין בעדויערן צוליב דעם, וואָס אויך פיל ענגלישע יודען האָבען געשטיצט די איינוואַנדערונגס-בעגרענצונגען. לאָרד ראָטשילד האָט שוין נישט איינמאָל אינטערווענירט לטובת פערשידענע פערלייכטערונגען פאַר דער יודישער אימיגראַציע. ענגלאַנד דאַרף זיין טריי צו איהרע אַלטע טראַדיציעס פון פרייהייט און גערעכטיגקייט, ווייל דוקא די דאָזיגע פּרינציפּען האָבען געשאַפען ענגלאַנדס מאַכט און רוהם.

אַמעריקאַנער יודישער קאָנגרעס

וויל ווידער אָנהויבען אַ לעבהאַפטע טעטיגקייט.

ניו-יאָרק, (י.ט.א.) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, ווערט איצט אין אמעריקאַ געפייערט דער 10-יעהריגער יובילי פון יודיש-אמעריקאַנישען קאָנגרעס. בעת דער פייערונג האָט אויך געהאַלטען אַ רעדע אַדוואָקאַט אהרן שפּיראָ, וועלכער האָט, צווי, אַנדערן געזאָגט:

— „מען רעד וועגען קעמפען פאַר יודישע מינדערהייטס-רעכט אין איירָאָפּאַ, מען דאַרף אָבער קעמפען דאָ אויך, אין אונזער אייגענעם לאַנד. אמעריקאַ, טראָגט איהר איבער הונדערט-יעהריגער פרייהייט-טראַדיציע, דערלאָזט נאָך אַלץ, אַז מינדערהייטען זאָלען אונטערדריקט ווערען פון דער מעהרהייט. בולט'ע סימנים פון אַנטיסעמיטיזם האָבען לעצטענס נישט געפעהלט. דער קו קלוקס-קלען איז נאָך צו פריש אין אונזער זכרון".

דער אופן ווי-אַזוי דער אַנטיסעמיטיזם — דאָ און איבעראַל — זאָל בעקעמפט ווערען, — האָט שפּיראָ ערקלערט, — איז נישט מיט געבעט און תחנונים, נאָר דורך אָפענעם קאַמף. ווען דער קו-קלוקס-קלען האָט זיך בעוויזען אין דער אמעריקאַנער עפענטליכקייט, האָבען געוויסע יודישע פיהרער געראַטען נישט צו מאַכען קיין רעש. דער רעזולטאַט איז געווען, אַז די שוואַרצע באַנדע האָט זיך צעוואַקסען איבער אַלע ערוואַרטונגען, ביז די אמעריקאַנער עפענטליכע מיינונג אַליין האָט עס שוין נישט געקענט צוזעהען און די ליבעראַלע עלעמענטען און צייטונגען האָבען איהם ערשט לעצטענס דערלאַנגט אַ טויט-קלאַפּ. דאָס זעלביגע, האָט שאַפּיראָ ערקלערט, דאַרף געטון ווערען אין איירָאָפּאַ, אָפענער קאַמף און פראָטעסט איז נאָך אַלץ דער בעסטער מיטעל געגען אונטערדריקונג.

דער סעקרעטאַר פון יודיש-אמעריקאַנישען קאָנגרעס בערנאַרד ריטשאַרדס און ברוך צוקערמאַן האָבען ערקלערט, אַז דער יודיש-אמעריקאַנישער קאָנגרעס שטעהט איצט אויף דעם שיידעוועג: ענטוועדער ער ליקווידירט זיך און לייזט זיך אויף, אָדער ער מוז זיך רעאָרגאַניזירען און אָנהויבען אַ נייע, העפטיגע אַקטיוויטעט. אַלס רעזולטאַט פון דער רעדע איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצוקלויבען אַ קאָמיסיע צו מאַכען אַ פּלאַן וועגען רעאָרגאַניזירונג.

בערנאַרד ריטשאַרדס האָט פאָרגעלעזען דעם בעריכט אין וועלכען ער האָט דערצעהלט וועגען דער טעטיגקייט פון קאָנגרעס. ער האָט זיך הויפּט-זעכליך אָפּגעשטעלט אויף דער לאַגע אין רומעניען און אין טערקיי — אין פערבינדונג מיט דעם טערקישען רעגירונגס פערבאָט, אַז יודען זאָלען נישט טאָרען פאָהרען אויף די באַהנען. די גזרה איז בטל געוואָרען אַ דאַנק די בעמיהונגען פון דעם יודיש-אמעריקאַנישען קאָנגרעס. עס האָט אויך גערעדט ה' טיגעל אין נאָמען פון דעם פוילישען פערבאַנד.

נאָכהער האָט דר. סטעפען וויז געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט קריטיקירט די יודישע קאָנגרעסלייט, וועלכע נעמען אָן אַנ'אָפיציעלע שטעלונג צו יודישע פראַגען, נישט בעראַטענדיג זיך מיט'ן יודיש אמעריקאַנישען קאָנגרעס.

ריכטער יוליאַן מעק האָט דערצעהלט וועגען די ערשטע וויכטיגע אויפטוען פון קאָנגרעס, בעת דער ווערסאַילער שלום קאָנפערענץ, אין פערבינדונג מיט דעם טראַקטאַט וועגען מינדערהייטס-רעכט.

פ.פ.ס.'ישער דעפּוטאַט — מיטאַר= בייטער פון דער דעפענסיווע?

בעת די וואַהלען האָט דער „ראָבאָטניק" פאַרעוואָרפען דעם „איינסעל", אַז ער צאָהלט גרויסע סומען ספּעציעלע רעדנער, וועלכע פאָהרען אַרום איבער דער פראָווינץ און פּראָפּאַגאַנדירען לטובת דעם „איינסעל". עס האָט זיך דאַן אָפּגערופען איינע פון די וויכטיגסטע אַרומרייזענדע איינסעל-אַגיטאַטאָרען, אַ געוויסע פרוי ביעלציקאָווסקאַ, וועלכע האָט ערקלערט, אַז דער „ראָבאָטניק" זאָגט ליגען: זי נעהמט פאַר איהר אַגיטאַציע קיין שום בעלוינונג נישט; זי טוט עס לשם אידעע, ווייל זי געפינט, אַז עס איז נויטיג צו מיטאַרבייטען מיט דער רעגירונג. דער „ראָבאָטניק" האָט דערויף געענטפערט, אַז פרוי ביעלציקאָווסקאַ איז פסול לעדות, ווען זי האָט אַ צייט געדינט אין דער דעפענזיווע אז"ז.

פרוי ב, איז נישט געבליבען שולדיג קיין ענטפער, זי האָט מודה געווען, אַז זי האָט טאַקע אַ געוויסע צייט געאַרבייט אין דער פּאָליטישער אָפּטיילונג, אָבער זי האַלט עס נישט פאַר קיין פערברעך, דאַגעגען אָבער האָט איינער פון די אָנגעזעהענסטע פּעפּעסישע דעפּוטאַטען געדינט אין דער דעפענזיווע אַלס פראָוואָקאַטאָר. זי איז גרייט צו אָנרופען דעם נאָמען פון דעם דאָזיגען וויכטיגען סאָציאַליסטישען טוער, אויב דאָס וועט פאָדערן פון איהר דער „ראָבאָטניק" אָדער די פערוואַלטונג פון פּפּ"ס. דער „ראָבאָטניק" האָט די דאָזיגע בעהויפּטונג אָנגערופען „פּאָליטישער שאַנטאַזש".

דעם 5-טען מאַי האָט פרוי בעלטשיקאָווסקאַ אַרויסגעשיקט אַ בריף אין רעדאַקציע פון ראָבאָטניק און אַנ'אָפּשריפט פונ'ם בריף אָפּגעדרוקט אינם כאַנאַציע אָרגאַן „רוואַ גראָשע" אין דאָזיגען בריף שרייבט פרוי ב. אַז זי איז גרייט דעם נאָמען פונ'ם רעפּוטאַט, וועלכער איז אין זיין טעטיגקייט נישט געזען אָפּגעזונדערט אָנצורופען פאַר'ן סיים-פרעזידיום אָדער פון דער פ.פ.ס.-פּאַרטיי און ברענגען פאַקטען פון זיין „טעטיגקייט". זי בעהויפּטעט ווייטער, אַז דער פאַל איז נישט קיין פעראיינצעלטער און אַז דאָס איז געווען אַ סיסטעם, וואָס יז דורך פּ.פּ.ס. טאָלערירט געוואָרען און אפשר אָפּראָבירט. צום כוף פאָדערט זי אויף אין פערלויף פון 48 שעה זאָל די רעדאַקציע „ראָבאָטניק" פערלאַנגען אָנצורופען דעם נאָמען, אָדער אָנקלאָגען זי אין געריכט פאַר רכילות.

שבועה דאורייתא

לויט'ן פסק-דין פון פרידענס-געריכט וועט מיטוואָך דעם 9-טען מאַי 10 אַ זייגער אינדערפריה אין דער אַלטשטעטישער שוהל שווערען דער געגנזלער

שמאי נאָוויצקי (פון דער האַלע)

וואוינט אַלעקסאַנדריסקאַ 24 וועגען סכסוך 76 זלאָטעס.

מיט אַכטונג

שמואל יוסף פרידמאַן

פּולנאַצנאַ 14.

עפענטליכע ערקלערונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַנאָנס אין „נייעם פאָלקסבלאַט" פון אַ געוויסען שמואל יוסף פרידמאַן וועגען דער שבועה איבער די אויסגעטראַכטע 76 זל. מאַך איך עפענטליך בעקאַנט, דאָס ס'איז נישט אמת, אַז פרידמאַנ'ען קומט ביי מיר 76 זל., נור פערקעהרט, מען האָט מיר צוגע'משפּט פאַר 3 יאָהר דירה-געלד 300 זל. פאַר דעם פּלאַץ, וואָס ער פערנעהמט ביי מיר און איך האָב אויף איהם אַנ'עקסמיסיע. די סומע 76 זל. איז אינגאַנצען אויסגעטראַכט.

זאָל די עפענטליכקייט אורטיילען, אַז ער צווינגט מיך צו אַנ'אומזיסטע שבועה, וואָס איז בפירוש אַ חלול השם.

שמאי נאָוויצקי,

אלעקסאנדריסקאַ 24. 113

Dr. med. A. MAZUR

אויערען, נאָז- און האַלז-קראַנקהייטען, שטימע- און שפּראַך-פעהלערען (שטאַמלען א.ז.וו.)

האָט זיך איבערציגען פון נאַרוטאָוויטש 44

אויף ווסכאָדניאַ 65, טעל. 66-01

(איינגאַנג אויך דורך פּעטריקאָווער 46).

נעהמט אָן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 3—5 נאָכמ.

איך קויף און פערקויף

מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נעי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאָמאָווארען א.ז.וו. און צאָהל די העכסטע פּרייזען

א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטשאַ 19

(דזיעלנאַ)

אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 29)

ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 918

עלטערן!

פאַר 3 זלאָטעס אַ מאָנאַט וועט אייער קינד לערנען דאָס וואָס...

[illegible]

Dr. H. BERGSON

ספּעציאַליסט פון פרויען=קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן אין דערהיים: עוואַנגעליצקאַ 16 פון האַלב 6 ביז האַלב 7 נאָכמ.—טעלעפאָן 10-26; אין לעטשניצע ברושעווסקער 11 — פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג. 997

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. קאָנקרעטע באַהאַנדלונג. [illegible]

נעהמט אָן פון 9—5 אָוונד

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן=אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט גאַנץ פערגאַלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—7 אָוונד. צו ביליגע פּרייזען.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט און מענערישע קראַנקהייטען. רענטגען און ליכט-היילאינסטיטוט. נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

WYCIENCZENIE-BLEDNICE

LECZY

HEMOGEN

przetwór żelaza

MAGISTRA KLAWE

ORYGINALNY TYLKO Z FIRMĄ

KLAWE

לאָדז. 8 מאַי 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 8 מאַי 1928

דאָס געשריי איבער אַלע געשרייען.

דאָס געשריי איבער אַלע געשרייען איז איצט בײַ אונז אין פּוילען דער אַלאַרמירענדער טומעל וועגן דעם אומזאַץ־שטייער, וואָס האָט זיך פון די סוחרים־פעראיינען אַריבערגעוואָרפען אין דער יודישער און פּוילישער פּרעסע.

עס גייט נישט דורך אַ טאָג, די ראָזינע פּראַגע זאָל נישט שטעהן אין דער שפּיץ פון דער טאָג־אָרדנונג.

אמת מ'האָט זיך שוין דערוואַרט אויף אַ צירקולאַר פון פינאַנץ־מיניסטעריום וועגען שטייער־פערלייכטערונגען, אָבער מיר ווייסען דאָך שוין — און אויף דער פּלענאַר־זיצונג פון אויבער־ראַט פון די יודישע סוחרישע אָרגאַניזאַציעס איז עס בולט אַרויסגעזאָגט געוואָרען — צירקולאַרען אין דעם פאַל זענען פאַרהאַן עפענטליכע און געהיימע, און די בעאַמטע רעכענען זיך אָפט גאַנץ ווייניג מיט די צירקולאַרען, וועלכע ווערען פערעפענטליכט אין דער פּרעסע.

מאסגעבענד פאַר זיי זענען די געהיימע צירקולאַרען פון מיניסטעריום, וואָס אַנולירען די גילטיגקייט פון די עפענטליכע...

ווייזט זיך: דאָס „שוואַרצע אויפ'ן ווייסען“, אַז עס קומט אַזוי פיל און אַזוי פיל — ווייסען אָבער די בעאַמטע עפּעס אַנדערש, און זיי האַלטען זיך שטרענג בײַ זייער נעהיימער בעהאַוועגטקייט.

דעריבער איז, זעלבסטפערשטענדליך, נעקומען צו דער איצטיגער לאַגע אין דער פּוילישער ווירטשאַפטליכקייט, וואָס זיפצט און קרעכצט אונטערן וועגען יאָך פון דער סאַנירונג.

קיין אויסגאַנג ווייזט קיינער נישט אָן, און עס בלייבט אויסען דער אַלטער מיטעל — אינטערווענצען.

אויף דער אויבענדערמאָהנטער פּלענאַר־זיצונג פון סוחרישען אויבער־ראַט ווערט פאָרגעלענט, אַז ער דער אויבער־ראַט זאָל אויסוועהלען אַ קאָמיסיע פון פינף מיטגלידער, וואָס זאָל אויסאַרבייטען פאַר דריי־פיער חדשים אַ גענויע סטאַטיסטיק פון יודישען האַנדעל אין פּוילען און אויפ'ן גרונד פון די ראָזינע מאַטעריאַלען זאָל דער אויבער־ראַט... אינטערווענירען בײַ דער רעגירונג, אַנווייזענדיג אויף דער ווירטשאַפטליך־אָביעקטיווער נויטווענדיגקייט אָפּצושאַפען דעם אומזאַץ־שטייער.

הייסט עס, ווידער אינטערווענירען.

הייסט עס — ווידער אָנווייזען אויף דער נויטווענדיגקייט אָפּצושאַפען אַזוינס, וואָס ברענגט אַ בולט'ע שאָדן.

ווי לאַנג און וויפיל מאָל איז שוין וועגען דעם אָנגעוויזען געוואָרען ?!

ראַכט זיך גאָרנישט אין געהיים, פערבעהאַלטענערהייד. נאָר גאַנץ אָפען, בפרהסיא, און צו וואָס האָט עס געברענגט ?

זאָל טאַקע די „דוואַ גראָשע“ זיין גערעכט, ווען זי קלערט אויף דעם גאַנצען ענין אויף אַזאַ אופן:

„ווער עס האָט זיך נעבוקט פאַר דעם פּעטש פון אַ שטאַרקער רעגירונג, זאָל זיך נישט וואונדערען, ווען עס פאַלען אויף זיין קאָפּ שטאַרקע שטייערען“.

מן.

—:0:—

די דייטשע יודען וועלען נישט פער־רעכענט ווערען אַלס „העברעער“.

בערלין. (יט"אַ). זיינער צייט זענען די אַסימילאַטאָרישע קרייזען אין דייטשלאַנד געוועזען שטאַרק אויפגערעגט צוליב דער פעראָרדנונג פון די שיפגעזעלשאַפטען, אויפ'ן סמך פון די אינסטרוקציעס פון אַמעריקאַנער איינוואַנדערונגס־דעפּאַרטאַמענט, אַז די דייטשע יודען, וואָס פאָהרען קיין אַמעריקאַ, דאַרפען אין דער רובריק פון „פאָלקס־ און ראַסע־אַנגעהעריגקייט“ פערעכענט ווערען אַלס „העברעער“.

נאָך לאַנגע אינטערווענצען פון „צענטראַל־פעראיין“ ביים אַמעריקאַנער געזאַנדטען אין בערלין און בײַ דער צענטראַלער מאַכט אין וואַשינגטאָן, איז געלונגען אַרויסצובעקומען אַן אויפקלערונג, אַז די דייטשע יודען דאַרפען פערעכענט ווערען צו דער דייטשער נאַציאָנאַליטעט און אַלס „העברעער“ וועלען זיי פערעכענט ווערען נאָר אין דעם פאַל, אויב זיי בעהערשען נישט די דייטשע שפּראַך.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען־ און קינסטליכע בערג־זון. נעמט אָן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

שכרות אין רוסלאַנד.

ווי אַזוי סאָוויעט־רוסלאַנד קעמפט געגען שכרות און גיט אַ „הכשר“ אויף טרינקען.

פאַר סאָוויעט־רוסלאַנד איז די שכרות אַן אמת'ע אָנשיקעניש, אַזאַ מין אָנשיקעניש, וואָס מען קאָן געגען איהר נישט קעמפען ביד חזקה, ווי דאָס טוט, זאָגען מיר, אַמעריקאַ, ווייל די סאָוויעט־רעגירונג איז נאָך גאַנץ ווייט נישט אַזוי רייך, ווי אַמעריקאַ, און איז אויך נאָך נישט אַזוי „פּראָהיבישענדיג“ געשטימט, ווי אַמעריקאַ... אַדרבא, די סאָוויעט־רעגירונג איז פאָרלויפיג אַליין נאָך פערינטערעסירט אין דעם בראָנפען־מאָנאָפּאָל, וואָס טראָגט איהר אַריין אַ גאַנץ בעדייטענדע סומע (איבער פינף הונדערט מיליאָן רובעל אַ יאָהר) אין דער מלוכה־קאַסע, און זי מוז האַלטען איין אויג ציגעמאַכט אויף דעם איינענעם אומגליק, וואָס זי האָט אויף זיך אַרויסגערופען...

אַן אומגליק פּשוט דערפאַר, ווייל ווען אַ לאַנד האַלט זיך אין איין בויען און אויפקומען, מוז עס האָבען אומעטום און שטענדיג דורכאויס ניכטערע מענשען וואָס זאָלען וויסען, וואָס זיי בויען און פאַר וועמען זיי בויען.

און דאָ ליגט די גרעסטע טראַגעדיע פון דער סאָוויעט־רעגירונג, וואָס פינאַנציעל איז זי שטאַרק פעראינטערעסירט אין דעם וואוקס פון דער שנאַפּס־פּראָדוקציע, בעת קולטורעל מוז זי דאָס בעקעמפען און פערפּלוכטען.

אָבער ווי שטאַרק עס זאָל נישט זיין דער „קולטורעלער“ קאַמף, זעהט מען נאָך נישט דערווייל, אַז די שכרות אין סאָוויעט־רוסלאַנד זאָל אָנהויבען זינקען.

אַדרבה, זי האַלט ליידער, אין איין שטייגען און שטייגען.

אָט האָט איהר איינע „ביטערע“ ציפערען: אין יאָהר 1924 האָט מען אויסגעזויפט 800.000 עמער שנאַפּס; אין 1925 — 4,100.000 עמער שנאַפּס; אין 1926 — 20.500.000 עמער; אין 1927 — 31,500.000 עמער.

אויך ביער האָט מען אין סאָוויעט־רוסלאַנד אָנגעהויבען גאַנץ נישקשה'דיג זויפען! אַזוי, למשל, זעהען מיר, אַז אין יאָהר 1924 זענען אַוועק 7.200.000 עמער ביער; אין 1925 — 20.600.000 עמער ביער; אין 1926 — 31.000.000 עמער ביער; אין 1927 — 32.000.000 עמער ביער.

דאָס הייסט, אַז פאַר דעם לעצטען יאָהר אַליין האָט מען אין סאָוויעט־רוסלאַנד אויסגעטריי־קען אַ קימא־לן פון עטליכע זעכציג מיליאָן עמער פערשידענע אַלקאָהאָל־משקאות, און דאָס פאָלק האָט אויף דעם גע'פטר'ט אַ ריזיגע סומע פון 850 מיליאָן רובעל! (וויפיל פאַבריקען און פאָלקס־שולען מען וואָלט דאָס געקאָנט אויפבויען פאַר אָט דעם געלד, ווען די פּויערים און אַרבייטער האַלטען דאָס אָהן אַ „לחיים“ אונטערגעטראָגען „זייער“ אייגענער רעגירונג!)...

די רעזולטאַטען פון אַזאַ מין שכור'ן לאָזען זיך, פערשטעהט זיך, שטאַרק פיהלען, סיי אויף די גאַסען סיי אין די לאַזאַרעטען, ווי אויך אין די פאַבריקען און זאַוואָדען.

ס'איז גענוג אָנצורופען די ציפערן פון דער „פּי אַזדאַ“, וואָס דערצעהלט, אַז אין איין לענינגראַד דאָט מען, פאַר דעם יאָהר 1926 פערהאַלטען אויף דער גאַס 35 טויזענד שכורים, בעת אין דעם יאָהר 1925 האָט מען פעסטגעשטעלט סך־הכל 32 טויזענד פאַרשוין.

און אין די מאָסקווער לאַזאַרעטען ווערט בע־האַנדעלט אַנ'אַרמעע פון גאַנצע 16 טויזענד שווער קראַנקע אַלקאָהאָליקער, צווישען זיי 90 פּראָצענט אַז ביטער!

ס'פערשטעהט זיך, אַז אַזאַ מין הויכער פּראָצענט פון אַרבייטער־שכורים מוז זיך אָפּשפּיגלען אויף דער אַרבייט אין די פאַבריקען און זאַוואָדען, וואָרום אויב אַנ'אַרבייטער שכור'ט זיך אָן זונטאָג, ווען ער שוין מאָנטאָג גאָר נישט קומען צו דער אַ בייט, אוי אויב ער וועט קומען, וועט זיין אַנ'אָך און וועה צו זיין אַרבייט.

און זיי נאָך ווייזע די סטאַטיסטיקעס, האָט די 11־מיליאָניגע אַרבייטער־אַרמעע פון סאָוויעט־רוסלאַנד פערלוירען פאַר די לעצטע עטליכע שכור'ע יאָהרען אַ קימא־לן פון 25 מיליאָן אַרבייטס־טעג, אָדער אַבער 83 טויזענד אַרבייטס־יאָהרען, רעכענענדיג שוין צו 300 אַרבייטס־טעג אין יאָהר.

אָט דאָס זענען די דירעקטע רעזולטאַטען פון דעם שכרות אין סאָוויעט־רוסלאַנד, און די אומדירעקטע, אָבער נאָך מעהר שרעקליכע, רעזולטאַטען, זענען די מיט ווינדער פערקריפּעלטע, איריאָטישע און חולה־נופל'דיגע קינדער, וואָס שטאַמען פון שכורים־טאַטעס, די הונגערטער פערגוואַלטיגטע מיידלעך לאַחו ים'תיוז און בציבור, די צעהנדליגער אייזענבאַהן־ אוי נו ובען־קאַטאַסטראָפעס, הריגות, זעלבסטמאָרדען. כוליגאַנעריי און אַנטיסעמיטיזום — דאָס אַלץ זענען שוין די אומדירעקטע רעזולטאַטען פון דער אייניג שטייגענדער שכרות, וועלכע האָט זיך, ווי אַ כח אַרויפגעוועצט אויף דעם יונגען, לעבענספעהיגען אָרגאַניזם, וואָס הייסט ראַטען־פערבאַנד, און פערזוכט אויהם דאָס לעבען.

פרעוט זיך: וואָסערע מיטלען ווערען אָנגע־

(ענדע—זעה 7־טע זייט)

איינפאַכע קלאָרע צילען.

דער „יום הסופר“ און „יום הנער“.

פון דר. ירמיהו פרענקעל.

דאָס געלד־זאַמלען אויף פערשידענע צוועקען — אפילו אויף די הייליגסטע און ריינסטע — איז געוואָרען אין די לעצטע צייטען זעהר אַ וואָכענדיגער ענין. די כלל־עסקנים „שלעפּען“, וואו זיי קאָנען, און דער עולם — נתבעין לעגל ונותנין, נתבעין למשכן ונותנין“ — דער עולם פרעגט נישט קיין שאלות און גיט אויף אַלע צוועקען, נישט האָבענדיג צו קיינעם פון זיי קיין פערזענליך, קיין האַרצליך פערהעלטניש.

דער ערפאָלג און דער ווערט פון אַ זאַמעל־אַקציע דריקט זיך אויס אין אונזער קאַפּיטאַליסטישער צייט נאָר אין קאַלטע ציפערען: אַ סך געלד — ווייניג געלד. אַ סך געלד איז גוט—ווייניג איז לעכערליך. ווער עס גיט, פאַר וואָס ער גיט, וואָס ער קלערט זיך דערביי, ווען ער גיט — דאָס איז גלייכגילטיג. אַ גראָשען איז אַ גראָשען: דעם מיליאָנערס גראָשען, וואָס ווערט געוואָרפען ווי אַ ביין פאַר אַ הונד און דער אַלמנה'ס לעצטער גראָשען, וואָס איז אַ שווערער קרבן און איז בעגלייט מיט דער טיפסטער האַרץ־כונה—ביידע צעהלען זיך גלייך. עס איז אפשר נישט קיין יושר — זאָגט דער פּראַקטישער מענש—אָבער עס איז אַ פאַקט. און מיט אַ פאַקט מוז מען זיך רעכענען.

פונקט אַזוי איז פאַר דעם „פּראַקטישען“ מענש אַ פאַקט, אַז די אָפּשטאַמונג פון אַ פערמעגען איז גלייכגילטיג. ווער עס איז רייך — ביי דעם פרעגט מען נישט, ווי אַרום ער איז געקומען צו זיין עשירות. אַמאָל, אין די צייטען פון אַלטפרענקישער ראָמאַנטיק און פּאַטריאַרכאַלער ווירטשאַפט האָט מען אפשר געפרעגט נאָכ'ן קוואַל פונ'ם פערמעגען. היינט, אונטער דער הערשאַפט פונ'ם קאַפּיטאַליזם „שטינקט קיין געלד נישט“, ווי עס האָט שוין אַמאָל געזאָגט אַ רוימישער קייזער. גזלה און בעטרוג לאָזען נישט איבער אויפ'ן געלד קיין שלעכטען ריח, שוויים גיט דעם געלד נישט צו קיין פערפום־גערוך.

דאָס איז דאָס לשון פון די האַרטע פאַקטען און דאָך — לערנט אונז דאָס לעבען, אויב מיר שטודירען עס אַ ביסעל טיפער, אַז די קאַפּיטאַליסטישע אויסטייטשונג פון די פאַקטען איז נישט תמיד אַבסאָלוט גילטיג. אפילו דאָס שפּריכוואָרט ווייסט מען שוין, אַז „לייכט געוואונען— שנעל צו־רונען“. דער שווער פערדינטער גראָשען האָט אַן אַנדערע שפּאָר. מיר האָבען געזעהען אין די לעצטע יאָהרען, וואָס עס איז געוואָרען מיט די לייכט דערוואָרבענע פערמעגענס.

די פּסיכאָלאָגיע און די עטיק האָבען דאָך אַ השפּעה אויף די עקאָנאָמישע ווערטען.

איך ווייס נישט, ווי ווייט עס איז גערעכט פּראָפ. זאָמבאַרט, וועלכער האָט אין אַ גרויסען ספר אויפגעוויזען, אַז די יודען האָבען געשאַפען די גאַנצע קאַפּיטאַליסטישע וועלט־אָנשויאונג. יעדענפאַלס לאָזט זיך נישט אָפּלייקענען, אַז דאָס גלות־יודענטום איז געווען אַ שטאַרקע שטיצע פון דער דאָזיגער אומבאַרחמנות'דיגער, אַנטי־עטישער עקאָנאָמישער שיטה, פאַר וועלכער עס איז נישטאָ קיין הייליג און קיין טמא פערמעגען, קיין עטישע ווערטונג און מאַטעריעלען לעבען.

ערשט די בעפרייאונג פונ'ם גלות, דער ציוניזם האָט אונז געלערנט צו אונטערשיידען צווישען יודישען פאָלקס־פערמעגען און פּריוואַט־פערמעגען פון יודען, צווישען הייליגע נאַציאָנאַלע פאָנדען און קליינע פּריוואַט אינטערעסען. אַזוי איז ענטשטאַנען דער „קרן קימת לישראל“. אַ סומע פון געלד און פון שוה כסף—און דאָך גלייכצייטיג איינער פון די הייליגסטע אידעאַלען פון אונזער פאָלק.

* * *

פאַרוואָס דער „קרן קימת“ איז אַזוי טייער און נאָהנט צו דעם האַרץ פון יעדען בעוואוסטזיניגען נאַציאָנאַלען יוד—דאָס ווייסט יעדעס קינד ביי אונז. ווער ווייסט עס נישט—דעם קען מען עס מיט עטליכע ווערטער ערקלערען.

דער „קרן קימת“ דריקט אויס די שענסטע אידעאַלען פון דעם לייכטענדיגען יודישען עבר און פון אונזער געחלומטען עתיד.

ער וויל צרוערבען ערד פאַר אַ פאָלק, וואָס האָט נישט קיין היימאַט. די ערד בלייבט נאַציאָנאַל־איינענטום און געהט נישט איבער אין פּריוואַט־בעזיץ. דער יסוד פון דער ווירטשאַפט איז די אייגענע אַרבייט, נישט די אויסניצונג פון פרעמדען שווייס.

איינפאַכע, קלאָרע צילען. כמעט קינדערשע תמימות, דורכדעם זענען אויך קינדער און דיכטער אַמפעהיגסטען זיי צו פערשטעהן. אויס קאַפּיטאַליסטישער וועלט־סדר, אויס שפּעקולאַציע, אויס „געשעפט“. קינדעריש נאַאיוו, און דאָך הימעלדערגרייכענט.

די עסקנים פונ'ם „קרן קימת“ ווייסען, וואו זייער פּאָזיציע איז אַמשטאַרקסטען. זיי אַגיטירען פאַר אַלעמען אין שולע און צווישען דער אַרבייטענדיגער אינטעליגענץ. דאָס קינד, דער דיכטער, דער קינסטלער, דער לעהרער—דאָס איז דאָס בעסטע מענשען־מאַטעריאַל פונ'ם „קרן קימת“.

אויף „פּראַקטישען מענש, אויפ'ן „פקח“, ווירקט דער סאָרט אַגיטאַציע פּראָסט קאָמיש. קיין גרויסע געלדער קען מען דאָ נישט אַרויסבעקומען. אָבגעשפּאָרטע גראָשענס פון אַ קינדער־אָנבייסען; אַ קרבן פון אַ מאָגערן דיכטער־האָנאָראַר; אַ טאָג־פּענסיע פון אַ הונגערליידענדען לעהרער—מ'שטיינס געזאָגט! איין אַמעריקאַנער מיליאָנער, אַז ער וואַרפט אַריין אין אַ שוואַכער מינוט אַ לייטישע שפּענדע, וועגט ער איבער די הכנסות פון אַ יאָהר „קרן קימת“. נאָך מעהר: איין פּוילישער יוד, אַ רייכער גראַבסקי־עמיגראַנט, האָט בעגראָבען אין ארץ־ישראל מעהר געלד, ווי אַלע „יום־הסופרס“ האָבען צוזאַמען געגעבען.

און דאָך...

עס האָבען זיך פאַר עטליכע יאָהר פערזאַמעלט די שפּיצען פון אונזער ישוב — דיכטער, זשורנאַליסטען, קינסטלער, פּראָפעסאָרען, לעהרער א. ז. וו. — און מיט גרויס התלהבות בעשלאָסען דעם „יום הסופר“. דער „קרבן־נשיאים“ דאָס אָפּפער פון דער אינטעליגענץ איז געוואָרען אַ שטאַבילע אינסטיטוציע.

די שול־קינדער האָבען זיך פערקוקט אין זייערע לעהרער'ס און האָבען געשאַפען דעם „יום הנוער“, וואו עס ווערט געווידמעט אַ טאָג צו זאַמלען צווישען די קינדער פאַר „קרן קימת“. ל"ג בעומר איז געווידמעט געוואָרען פאַר דעם דאָזיגען צוועק. יעדער יודישער אינטעליגענט און יעדעס יודישע קינד ברענגט ל"ג בעומר זיינע גראָשענ'ס פאַר'ן קרן קימת. עס וואַקסען דערפון אַרויס גאָר קליינטשיקע סומען, ממש „אַ לייטיש געלעכטער“.

אָבער דאָס אַרבייטענדע ארץ־ישראל לאַכט נישט פון די אָרימע גראָשענס; עס נעהמט זיי אָן מיט ליבע; מיט דאַנק, אָנערקענונג. פונ'ם קאַפּיטאַליסטישען וועלט־ס ד ר קען מען אויך דאָרט נישט אַרויס; פון די קאַפּיטאַליסטישע וועלט־אָנשויאונג האָט זיך דער בעסטער טייל פונ'ם ישוב אָבגעוועהנט. דער יודישער אַרבייטער ווייסט, אַז עס איז דאָ אַ גראָשען, וואָס קען איבערוועגען גרויסע סומען; ער צעהלט נישט די גראָשענ'ס, ער וועגט זיי. ער שעפּט פון זיי אפשר נישט אַזוי ווייט פרנסה, ווי טרייסט אין זיין שווערער לאַגע, אויפמונטערונג צו ווייטערער אַרבייט, כח צום ליידען.

דער „קרן־קימת“, אָנגעזאַמעלט פון די קליינע גראָשענ'ס, האָט ביז היינט מעהר געשאַפען אין ארץ־ישראל, ווי די מיליאָנען פון די רייכע יודען

לאָזען אויך ווייטער קומען די גראָשענס פונ'ם יודישען קינד און אָרימען יודישען אינטעליגענט און לאָזען זיי מכפּר זיין אויף דעם געצענדינסט פונ'ם גאָלדענעם עגל, וועלכען מיר דינען שוין טויזענטער יאָהרען, די גאַנצע צייט ווי מיר זענען אין גלות.

לאָדז 8 מאַי 1928

דאָס לאָדזער לעבען

לאָדז 8 מאַי 1928

8
דינסטאָג
יח
אייר תרפ"ח

מאַי
זון־אויפגאַנג 4.05
זון־אונטערגאַנג 7.04

פאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1907.

(מ) היינט דעם 8 מאַי קומט פאָר אין לאָדז דער פאָבאָר פון די יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאָהר 1907 און די יאָהרגענג 1883 ביז 1904, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט געשטאַנען פאַר קיין פאָבאָר־קאָמיסיע ; די מיט „אָדראָטשעניעס" פון 1905 און 1906, ווי אויך די פרייוויליגע פון די יאָהרגענג 1908, 1909 און 1910.

ס'דאַרפען זיך פאַר דער קאָמיסיע נומער 1 (פאָמאָר־סקאַ 18) שטעלען די יונגעלייט פון 1907, וועלכע וואוינען אין 3־טען קאָמיסאַריאַט און וועמענס פאַ־מיליען־נעמען ס'הויבען זיך אָן מיט די אותיות C, D.

מאָרגען, מיטוואָך – E, F, G ביז Goj.

אין דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 2, (אָגראָ־דאָווא 34) דאַרף זיך היינט שטעלען די געבוירענע אין 1907, וועלכע וואוינען אין 1־טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות: P, R.

מאָרגען, מיטוואָך – S, T, U, W, Z. Ż.

צו דער פאָבאָר־קאָמיסיע נומער 3 (זאַקאָנטנא 82) דאַרפען זיך היינט שטעלען דער יאָהרגאַנג 1906 מיט „אָדראָטשעניעס" לויט'ן אַרטיקעל 35b, וועלכע וואוינען אין 3־טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות S פון Sw, T, U, W, Z, Ż.

מאָרגען, מיטוואָך – 5. פאָליציי־קאָמיסאַריאַט– A, B, C, D, E, F, G.

די אויבענדערמאָהנטע דאַרפען זיך שטעלען פינקטליך 8 אַ זייגער מיט פערזענליכע דאָקומענטען.

לאָדזער קרייז.

(ב) פון לאָדזער פאָוויאַט דאַרפען זיך היינט שטעלען אויף פיעטריקאָווער 187 די געבוירענע אין 1907 פון די גמינעס ברושיצאַ וועלקאַ און אַלעקסאַנדער מיט די נעמען אויף A, B, C, D, E, F, G, H.

פערד־קאָנטראָלעס.

היינט, דינסטאָג דעם 8־טען מאַי 8 אַ זייגער אינדערפריה אויפ'ן פלאַץ רוג נאַרוטאָוויטש און טראַמוואַיאָווא־גאַס דאַרפען ברענגען צו פיהרען די פערד, די פערד־בעזיצער, וועלכע וואוינען אין פירטען פאָליציי־קאָמיסאַריאַט און וואָס זייערע פאַ־מיליען־נעמען הויבען זיך אָן אויף די אותיות פון N, O, P, R, S, T, U, W, Z,

מאָרגען, מיטוואָך ד. 9 מאַי פון 4־טען פאָליציי־קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען־נעמען אויף A, B, C, D, E, F.

וועגען ביליג ברויט.

(ב) נעכטען איז אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ וועגען בעזאָרגען לאָדז מיט ביליג ברויט. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז פון היינט אָן וועט דער מאַגיסטראַט אָנהויבען פערקויפען 65 פראָצ. קאָרן־מעהל פון די מלוכה־רעזערווען. מעהל וועט מען פערקויפען אַלע בעקערס, וואָס וועלען זיך פערפליכטען פערקויפען ברויט צו 70 גר. אַ קילאָ. דער פערקויף פון מעהל קומט פאָר אויף פרייהייטס־פלאַץ 14, צימער 36.

אַ שרפה.

אין דאָרף וואָדזשין־מאַיאָראַצקי, גמינע קרו־שעוו ביי לאָדז, איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. איי־דער די פייערלעשער זענען אָנגעקומען איז דאָס הויז פערברענט געוואָרען. די פייערלעשער איז בעלונגען נישט צו דערלאָזען, אַז די שרפה זאָל זיך פערשפרייטען. דער היזק בעטרעפט 5000 זל.

צווילדעוועטע בהמה
פערוואונדעט אַ פרוי.

(–) אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס איז די וועשע־רין בראָניסלאַווא כאָלופקאָ (באַזאַרנאַ 5) 53 יאָהר אַלט בעפאַלען געוואָרען פון אַ צווילדעוועטע בהמה, וואָס איז געפיהרט געוואָרען צום שעכט־הויז. די בהמה האָט כאָלופקאָ דערלאַנגט אַזאַ שמאַרקען שטויס מיט די הערנער, אַז זי האָט בעקומען אַ מח־ערשיטערונג. אין אַ שווערען צו־שטאַנד איז זי אָפגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאָל.

אינצידענטען אויף דער זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג

א חוץ דעם אָפיציעלען בעריכט פון דער זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג, וועלכען מיר האָבען איבערגעגעבען אין נעכטיגען נומער "ער־מיסען מיר זיך נאָך וועגען דער זיצונג פאָלגענדע פרטים : אויף דער זיצונג איז געקומען צו עטליכע העפטיגע אינצידענטען צווישען פאָרזיצענדען און עטליכע פערוואַלטונגס־מיטגלידער צוליב די אינ־טערפעלאַציעס, וועלכע זענען אַריינגעטראָגען גע־וואָרען :

פרנס רוס פרעגט אָן דעם קהלה־פרעזעס מיט וואָס פאַראַ רעכט ער האָט פעראָרדענט, אַז די קהלה־קאַנצעלאַריע זאָל מעהר נישט אָנ־נעהמען קיין ביטעס פון אָרימעלייט וועגען אונ־טערשטיצונגען.

פרעזעס מינצבערג ערקלערט, אַז ער האָט טאַקע די ראָזיגע פעראָרדנונג אַרויסגעגעבען, ווייל ע'שטענס, האָט די קהלה־פערוואַלטונג נישט קיין געלד און צווייטענס, איז שוין צייט, אַז די קהלה זאָל ווערען אוים צדקה־שטיבעל.

פרנס רוס ווייזט דערויף אָן, אַז די פראַגע וועגען דעם, צי די קהלה דאַרף אַרויסגעבען אונ־טערשטיצונגען צי נישט, דאַרף נאָך גענוי דיס־קוסירט ווערן, יערענפאַלס האָט דער פרעזעס נישט געהאַט קיין רעכט, אָהן דער הסכמה פון דער פערוואַלטונג, אָפצושטעלען דאָס אָננעהמען פון ביטעס פון אָרימעלייט, ווייל ביי מאַנכע איז די קהלה־שטיצע דאָס לעצטע רעטונגס־ברעט אין לעבען, מ'קאָן נישט אַלע בעטראַכטען פון איין שטאַנדפונקט, ביטעס דאַרפען אָנגענומען ווע־ען פון אַלע און צו דעם איז פערהאַן די סאָציאַלע הילפס־קאָמיסיע, וועלכע דאַרף קוואַליפיצירען ווע־מען ס'קומט יאָ די שטיצע און וועמען מען דאַרף אָפזאָגען.

ס'איז געקומען צו אַ העפטיגען אינצידענט צווישען פאָרזיצענדען און אינטערפעלאַנט און צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער ענין זאָל בעטראַכט ווערען אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג.

דאַן איז געקומען אַ צווייטע, נאָך מעהר סענ־סאַציאָנעלע אינטערפעלאַציע : די פרנסים האָבען אָנגעוויזען, אַז נישט אַלע ביטעס וועגען שטיצע, וועלכע זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען אין דער קהלה־פערוואַלטונג זענען צוגעשטעלט געוואָרען דער סאָציאַלער הילף־קאָמיסיע צו בעטראַכטען, דער פרעזעס האָט קוואַליפיצירט, וועלכע ביטעס דאַרפען צוגעשטעלט ווערען דער קאָמיסיע.

פרעזעס מינצבערג ערקלערט, אַז ער האָט אויסגעקליבען נאָר אַזעלכע ביטעס, וועלכע האָבען געהאַט צייגנישען פון ראַקטוירים און ביטעס וואָס ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען עקסמיסיעס, דערויף האָבען די אינטערפעלאַנטען פעסטגעשטעלט, אַז דער פאָרזיצער האָט אויסגעקליבען נישט נאָר די רעדמאָנטע קאַטעגאָריעס ביטעס נאָר אויך אַנ־דערע.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ פאָרשלאָג, אַז די סאָציאַלע הילף־קאָמיסיע זאָל בעטראַכטען אַלע אָהן אויסנאַהם ביטעס, וועלכע געפינען זיך ביז איצט אין דער קהלה און צו דעם צוועק זאָל אַסיגנירט ווערען אַנ'ענטשפרעכענדע סומע געלד.

אין דער דיסקוסיע איז אָנגעוויזען געוואָרען, אַז די אָפיציעלע בעריכטען פון די פערוואַלטונגס־זיצונגען שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט און דעריבער דאַרפען די פרעסע־פאָרשטעהער צוגע־לאָזען ווערען צו די פערוואַלטונגס־זיצונגען, דער ענין וועט געשטעלט ווערען אַלס בעזונדערער פונקט פון דער טאָג־אָרדנונג.

שוין ווידער אַ מאַן פון צוויי ווייבער.
אַ נייער קרבן פון די „שטילע חופות".

דאָס חתונה־האָבן מיט 2, 3, אָדער מעהר ווייבער, נישט גט'ענדיג די פריהערדיגע מאַכט שוין אויף קיינעם נישט קיין איינדרוק, דאָס איז שוין געוואָרען אַ גאַנץ געוועהנליכער ענין, אויף וועלכען מ'ווענדעט שוין אפילו נישט די אויפמערק־זאַמקייט, ביטער איז אָבער די פרויען, וועלכע פאַלען אַריין אין די הענד פון די פערשוינען, וואָס שפילען זיך מיט זייער ליבען און דעם לעבען פון זייערע אייגענע קליינע קינדער.

אין ראַבינאַט קומט אַריין אַ פרוי, אויסגע־דאַרטע, פערשוואַרצטע און פערביטערטע מיט אַ בריוועל פון הרב סעגאַל מען זאָל זי אויסהערען, זי דערצעהלט פאָלגענדע געשיכטע : זי הייסט מרים קרייסט מיט 5 יאָהר צוריק האָט זי חתונה גע־האַט, אין פערשטעהט זיך נישט געמאַכט קיין אַקטען, מיט דעם 20־יעהריגען לאָדזער יונגערמאַן, הענעך אָרדינאַנס, אַ געוויסע צייט אָפגעלעבט צוזאַמען, זי האָט געבוירען אַ קינד און הענעך'ן האָט מען צוגענומען צו די זעלנער. אַזוי ווי מרים איז אַ סקערניעוויצער טאָכטער, איז זי אויף דער צייט, וואָס איהר מאַן איז געווען ביי די זעלנער, געווען ביי איהרע עלטערן, דער אויבערשטער האָט געהאָלפען און הענעך האָט אויסגעדינט זיין צייט, האָט זיך דאָס פאָרפאָלק איבערגעקליבען קיין לאָדז אין אַ דירה אויף נאָוואָצעגעלניאַנאַ 21, הענעך איז געווען אַ סוחר, גאַנץ פיין פערדינט און דאָס פאָרפאָלק מיט דעם קינד האָבען ווידער אָפ־געלעבט אַ געוויסער צייט, איז אָבער אונטערגע־קומען די צייט, ווען פרוי מרים האָט נערוואָסט געבוירען אַ צווייט קינד, הענעך האָט זיך שטאַרק „געזאָרגט" פאַר זיין פרוי'ס געזונד און זי שטאַרק צוגערעדט, אַז זי זאָל אויף דער צייט פון קינ־פעט אַריבערפאָהרען צו איהרע עלטערן קיין סקערניעוויץ. די פרוי האָט געפאָלגט, איז אַוועק־געפאָהרען צו איהרע עלטערן און בשלום געלעגען געוואָרען, הענעך האָט דאַ דערווייל נישט געשלאָפען פערקויפט די דירה און דאָס מעבעל און געמאַכט פליטה, מ'האָט איהם אָנגעהויבען אַרומצוזוכען און ער ווי אַ ווישפינגער'ל האָט זיך בעוויזען מיטאַמאָל אין לעמבערג אַמאָל אין קאַליש, אַמאָל אין פויזען א. א. וו. ווען מ'האָט איהם אָנגעהויבען פערפאָלגען האָט ער צוגענומען אין יערער שטאָט ביי די דאָרטיגע סוחרים צו ביסלעך געלד און סחורות און איז איבערגעוואַנדערט אין אַ דריטע שטאָט, פאַר פסח איז הענעך געקומען קיין לאָדז, זיך געשדכנ'ט צו אַ געוויסע ל. א. פון ושראָמסקאַ 85 און נישט לאַנג געטראַכט האָט ער מיט דער דערמאָהנטער מיידעל חתונה־געהאַט וועגען דעם, האָט מען צווייסען געגעבען דער פרוי קיין סקער־ניעוויץ, וועלכע איז שנעל געקומען קיין לאָדז און דעם חתן־בחור געפאַקט מיט זיין יונג־ווייבעל, די 2 קינדערלעך האָבען זיך געריסען צום טאַטעשי און דער ראָזינער אויגרחמנות'דיגער בעל־דבר האָט נישט געוואָלט הערען דאָס געוויין און איז ווידער געלם געוואָרען און מ'ווייסט ווייטער נישט וואו ער איז.

די פערביטערטע פרוי בעט כאָטש איהר „געשפאָן" הענעך אָרדינאַנס, אַז ער זאָל איינ־מעלדען די 2 קינדער, אָבער וואו איז ער? אפשר ווייס איטיצער וועגען דעם?

דער ראַבינאַט וואָרענט דעם ביגאַמיסט הענעך אָרדינאַנס נישט צו מאַכען קיין חתונה־אַקטען.

אַ „קינדער־וואָך".
נעכטיגע קאָנפערענץ אין דער וואָיעוואָדזטווע.

(–) דער פוילישער קאָמיטעט פון שוץ איבער קינדער מיט'ן זיץ־אָרט אין וואַרשא, האָט בע־שלאָסען אין דער צייט פון 16 ביז'ן 23־טען איינ־צואָרדנען אַ „קינדער וואָך" אין גאַנץ פוילען, כדי אויך אין לאָדז צו שאַפען אַ קאָמיטעט פון דער „קינדער וואָך" האָט דער לאָדזער וואָיע־וואָדא אויף נעכטען אָוונד איינגעלאַדען פאָר־שטעהער פון פערשידענע געזעלשאַפטליכע אינס־טיטוציעס, כלל־טוער און פרעסע־פאָרשטעהער, דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט דער וואָיעוואָדא יאַשטשאָלט און ד"ר בערגלאַנד, אַלס רעלענאַט פון וואַרשאַווער קאָמיטעט פון „קאָמיטעט פאַר קינדער־שוץ", האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די אויפגאַבען פון דעם קאָמיטעט און דער פראָיעקטירטער „קינדער וואָך", ד"ר בערגלאַנד האָט אָנגעוויזען, אַז דער קאָמיטעט בעשעפטיגט זיך נישט מיט דירעקטער קינדער־הילף, נאָר פערנעהמט זיך מיט שטיצען די אינסטיטוציעס וואָס פערנעהמען זיך מיט קינ־דער־שוץ, דערביי ווערט נישט געמאַכט קיין אונ־טערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבען, די „קינ־דער־וואָך" דאַרף זיין אַ וואָך פאָר פראָפּאַגאַנדע וועגען די פערשטענדניש פאַר דער אַרבייט פון קינדער־שוץ און פאַר שאַפען פינאַנציעלע מיטלען, די לאָדזער הכנסות פון דער „קינדער וואָך" וועלען פערטיילט ווערען טיילוויז צווישען די לאָדזער קינדער־אינסטיטוציעס און דאָס איבריגע פאַר דעם אַלפוילישען קאָמיטעט, דער פּלאַן פון דער קינדער־וואָך איז נאָך נישט גאַנץ גענוי אויסגעאַרבייט געוואָרען.

די פערזאַמעלטע האָבען אויסגערריקט זייער הסכמה צו שאַפען אין לאָדז אַזאַ קאָמיטעט און אַרורכצופיהרען די אַרבייט פאַר דער „קינדער וואָך" ס'איז אויך געוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגער קאָ־מיטעט פון פאָלגענדע פערזאָנען : לאַוניק פורטאל, לאַוניק האראש, לישקאָווסקי, אינזש. גאַלינסקי, דיר. וואָלטשינסקי, פּיסקופ טאָמטשאַק, דיר. נייזא, ד"ר גאָלדמאַן און ד"ר קראַקאָווסקי.

———

די כוליגאַנישע אָנפאַלען אויף יודען
איז די פאַרקען הערען נישט אויף.

(–) נעכטען אין אָוונד האָט זיך ווידער צו אונז אין רעדאַקציע געמעלדעט מיט אַ באַנדאַזשיר־קאָפּ אַ קרבן פון די כוליגאַנישע אָנפאַלען אין די שטאָטישע פאַרקען. דער יונגערמאַן יחיאל איילבירט קאָמיענגאַ 2 איז דאָסמאָל בעפאַלען געוואָרען מיט אַנ'אייזערנעם שטעקען אין סטאַשיץ־פאַרק.

שוין נישט איינמאָל האָבען מיר געשריבען וועגען די אונערהערטע אָנפאַלען אויף יודען אין די שטאָטישע פאַרקען און די יודישע שפאַצירענדע זענען נאָך אַלץ הפקר. די מאַסגעבענדע ספערען האָבען זיך מיט דעם ענין נאָך נישט געהאַט קיין צייט צו פאַראינטערעסירען.

אָבער וואָס רוהען אונזערע ראַטמענער פון כל־המינים ריכטונגען? זיי דאַרפען תיכף אונטער־נעהמען אַנ'ענערגישע אינטערוועניך.

———

טראַגישער זעלבסטמאָרד פון אַ יוד.

(–) אויף לוטאָמירסקאַ 6 האָט זיך נעכטען אויפגעהאָנגען, מיט'ן צוועק צו בעגעהען זעלבסט־מאָרד, דער 31 יעהריגער יוסף פוקאַטש. מיר דער־וויסען זיך וועגען דעם פאַרפאַל פאָלגענדע פרטים:

יוסף פוקאַטש האָט געאַרבייט אַלס דראָזש־קאַזש ביי חיים ווייסשוואַנק, יעראָזאָלימסקאַ־גאַס. צוליב דעם, וואָס יוסף איז געווען אַנ'אָרימער יונג און נישט געהאַט וואו צו נעכטיגען, איז ער גע־שלאָפען אין דעם פערד־שטאַל פון זיין בעל־הבית. נעכטען פאַרטאָג האָט ווייסשוואַנק זיך געוואונדערט פאַרוואָס יוסף איז נאָך נישט אויפגעשטאַנען, ער האָט אָנגעהויבען קלאַפען אין טיר פון שטאַל אָבער קיינער האָט נישט געענטפערט. ווייסשוואַנק האָט אויפגעבראָכען די טיר און פאַר זיינע אויגען האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ שרעקליך בילד. אויף אַ שטריק אָנגעבונדען אין אַ האָק אין מיטען שטאַל איז געהאָנגען יוסף פוקאַטש אינגאַנצען בלאָה מיט אַנ'אַרויסגעשטעקטע צונג און אַרויסגעזעצטע אויגען. ווייסשוואַנק האָט דעם געהאָנגענעם אַראָפּגעשניטען פון שטריק, אַלאַרמירט די פאָגאָטאָוויע און די פאָליציי. דער דאָקטאָר האָט נאָר געקענט קאָנ־סטאַטירען דעם טויט פון פוקאַטש'ן. די פאָליציי האָט צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל. די סיבה פון טראַגישען זעלבסטמאָרד איז נישט בעקאַנט. פאַר פסח האָט זיך פוקאַטש ערשט גע'גט מיט זיין בלינדער פרוי, מיט וועלכער ער האָט געלעבט נאָר עטליכע חדשים. קיין קינדער האָט דער זעלבסטמערדער נישט געהאַט.

אונטערהאַנדלונגען וועגען די הוספה־פאָדערונג פון די טעקסטיל־אַרבייטער

(ב) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע פון די טעקסטיל־אַרבייטער, זאָל היינט אין אַרבייטס־מיניסטעריום פאָרקומען אַ קאָנפערענץ מיט די אינדוסטריעלער נאָכדעם זאָל נאָך וואַהרשיינליך די וואָך פאָרקומען אַ קאָנפערענץ מיט די פערטרעטער פון די אַרבייטער־פעראיינען. נאָכדעם זאָל פאָרקומען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ פון ביידע צדדים.

די נייע טעלעפאָן־געביידע.

(ב) די נייע געביידע פון דער טעלעפאָן־געזעלשאַפט אויף אַל. קאָשטשושקי דאַרף שוין ביים פערענדיגט ווערען. נאָך היינטיגעם יאָהר וועלען אין דער נייער געביידע אַריבערגעטראָגען ווערען דאָס ביוראָ פון דער טעלעפאָן־דירעקציע. אַנדערע יאָהר וועט אַריבערגעטראָגען ווערען די סטאַנציע און ס'וועט איינגעאָרדענט ווערען די אויטאָמאַטישע פערבינדונג.

אין די נאָהענטסטע וואָכען וועט מען איינגע־אָרדענען אַ טעלעפאָן־שטעל אין רוזאַ־פאַביאַניך אין דעם טראַמוויי־וואַרטע־צימער, אַ געשפרעך מיט לאָדז וועט קאָסטען 40 גר. פאַר 3 מינוט.

פאַר די זומער-קאָלאָניעס פון „טאָז“

מאָרגען אַ פאָרשטעלונג פון „אַררט“ אין פילהאַרמאָניע; דאָנערשטאָג — אַן אָפּצייכנונגס-טאָג.

דער געדאַנק וועגען נויטווענדיגקייט פון זו-מער-אָפּרוה פאַר שול-קינדער איז שוין אין מערב-אייראָפּאַ אַזוי רייף און קלאָר, אַז וועגען דעם דאַרף מען שוין נישט דיסקוטירען.

די מלוכה האָט איבערגענומען דעם ענין אין איהרע הענד און שאַפט פאַר אַלע קינדער און בפרט פאַר די, וועלכע נויטיגען זיך אין זומער-אָפּרוה, לויט זייער געזונד-צושטאַנד, זומער-וואוי-נונגען, אָרגאַניזירענדיג גאַנצע זומער-קאָלאָניעס, וואו קינדער פערברענגען דעם גאַנצען טאָג און נעכטיגען; האַלב-זומער'קאָלאָניעס, וואו די קינדער פערברענגען נאָר דעם טאָג; וואַלד-שולען, וואו קינדער בעקומען זייער אונטערריכט אויף דער פריי-ער לופט, שפּיל-פּלעצער און דאָסגלייכען. ליידער געפינט זיך נאָך ביי אונז די פראַגע אין אַזאַ לאַ-גע, אַז וועגען דעם דאַרפען זאָרגען פריוואַטע גע-זעלשאַפטען, די קאָמונאַלע זומער-קאָלאָניעס זענען לויט דער צאָהל קינדער, וועלכע זיי בעזוכען ווייט נישט בעפרידיגענד.

אין דער יודישער געזעלשאַפט פיהרט אויס די דאָזיגע אויפגאַבע „טאָז“, די געזעלשאַפט צו פערהיטען דאָס געזונד פון דער יודישער בעפעל-קערונג. באַלד פון אָנהויב פון עקזיסטירען האָט די געזעלשאַפט איבערגענומען צווישען אַנדערע אויפגאַבען אויפ'ן געביט פון יודישען געזונדהייטס-וועזען אויך דאָס גרינדען פון די זומער-קאָלאָניעס. „טאָז“ אין לאָדז האָט איבערגענומען די קאָ-לאָניעס אין קאָשיזשובקע. באַלד דעם ערשטען יאָהר אין 1922-3 איז אויף די קאָלאָניעס אַרויס-געשיקט געוואָרען 128 קינדער, צום צווייטען יאָהר אין 1924-5 — 360 קינדער און זייט'ן דריטען יאָהר פון 1925-6 ווערען אַרויסגעשיקט איבער 800 קינדער.

דער קאָנטינגענט פון די קינדער ווערט צוזאַמענ-געשטעלט פון די שול-קינדער, וועלכע בעזוכען די שטעדטישע פאָלקסשולען, די שולען פון י.ש.א. די תלמוד-תורות און חדרים.

דעם 21. מאַי וועט אַרויסגעשיקט ווערען די ערשטע גרופּע קינדער אין צאָהל פון 200.

די פערוואַלטונג מאַכט יעצט גרויסע אָנ-שטרענגונגען כדי צושטעלען די נויטיגע געלד-סומען, וועלכע מוזען געשאַפען ווערען אויף דעם דאָזיגען צוועק.

מאָרגען מיטוואָך, וועט אין פילהאַרמאָניע פאָרקומען אַ פאָרשטעלונג פון טעאַטער „אַררט“, וואו ס'וועט אויפגעפיהרט ווערען דער 6 פּראָג-ראַם וואָס געהט מיט אַזאַ גרויסען ערפאָלג. די הכנסה איז בעשטימט לטובת די זומער-קאָלאָניעס.

דאָנערשטאָג ווערט איינגעאָרדענט אַ אָפּצייכ-נונגס-טאָג. ס'איז זיכער אַז די גאַנצע לאָדזער יו-דישע בעפעלקערונג וועט שטיצען די אָנשטרענגונ-גען פון דער סימפּאַטישער געזעלשאַפט און מיט-העלפען צו פערווירקליכען איהרע נאָהנטסטע פּלענער.

אַ קאָנצערט אין „פילהאַרמאָניע“

פון אַ יודישען וואונדער-קינד.

די לעזער פון אונזער צייטונג האָבען וואהר-שיינליך געווענדעט זייער אויפמערקזאַמקייט אויף דער דעפּעשע פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור פון מאָסקווע, אַז אין גאַנץ רוסלאַנד רעדט מען איצט זעהר פיל וועגען דעם יונגען יודישען פידעל-שפּילער באָריס פעליציאַנט וועלכען לונאַטשאַרסקי האָט אין אַ אַרטיקעל אָנגע-רופען „דער צווייטער מישאַ עלמאַן“. די רוסישע פּרעסע איז פול מיט בעגייסטערטע לויב-געזאַנגען וועגען דעם יונגען יודישען פידלער. ער ווערט בעצייכענט אַלס אַ „אויפגעהענדער שטערן“ צווי-שען די גרעסטע וויאָלין-ווירטואָזען אין דער וועלט.

די דירעקציע פון אַלפרעד שטרויך האָט זיך די ערשטע צוגעאיילט אַראָפּצוברענגען דעם יונגען יודישען קינסטלער. ערשט נאָך זיין אויפטריט אין לאָדז וועט באָרים פעליציאַנט אַרויספאָהרען אויף אַ טורנעע איבער אַנדערע שטעדט אין פּוילען.

דער 12-יעהריגער וויאָלין ווירטואָז טרעט אויף אין אונזער שטאָדט אין פילהאַרמאָניע-זאַל דעם היינטיגען דאָנערשטאָג. דער קינסטלער האָט אויס-געקליבען אַ וואונדערבאַר פּראָגראַם: טשייקאָוו-סקי'ס וויאָלין-קאָנצערט, סאַראַסאַטע'ס „שפּאַנישער טאַנץ“, לאַלאָ'ס „שפּאַנישע סימפּאָניע“.

דער דאָנערשטאָג'דיגער קאָנצערט פון דעם יודישען וואונדער-קינד פון סאָוויעט-רוסלאַנד האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכען שטאַרקען אינ-טערעס צווישען דעם יודישען פּובליקום.

די ספּאָרט-בעוועגונג.

פינג-פאָנג.

„קדימה“ — „ביעג“ 4:6.

„סטושעלעץ“ — „שטערן“ 3:7.

די איינצעלנע רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע:

קופערמינץ 2 — קאָלינסקי 22:24. 21:16 - 2:0

קופערמינץ 1 — ריביצקי 21:7. 21:15 - 2:0

פאָגעל — זשאַבינסקי 21:15. 18:21 - 0:2

קורץ — רונדבאַקען 21:13. 17:21 - 1:1

בראַונער — בילינסקי 21:12. 21:6 - 2:0

„קדימה“ — „טוריסטען“ (קאָמב.) 1:2

„טוריסטען 2“ — „פ.ט.צ.“ 2:3

„ל.ט.ס.ג.“ — „ווידזעוו“ 1:4

„חשמונאי“ — „פּאָליציי“ 1:2

„חשמונאי“ איז אַרויסגעטרעטען אָהן פרענק-לען. „פּאָליציי“ האָבען געשפּילט ברוטאַל.

*

„שמשון“ — „שטערן“ (זגיערזש) 1:3

„ס.ס.ק.מ.“ — „שטערן“ 0:7

„טוריסטען“ אינ'ם נצחון-מאַרש.

„טוריסטען“ שלאָגען „לעגיאַ“ 1:3 (1:0)

ווען די „טוריסטען“ האָבען דעם פערגאַנגענעם זונטאָג געשלאָגען די לעמבערגער „פּאָגאָן“, דעם געוועזענעם 4 יאָהריגען פּוילישען פוסבאַל-מייסטער, האָבען די לאָדזער ספּאָרטלייט ליכט אָפּגעטאַטעט, רעכנענדיג, אַז ס'איז ענדליך געקומען די צייט פאַר די „טוריסטען“, ווען זיי זענען צום ערשטען מאָל היי-יאָהר אַרויס פון אַ מעטש וועגען דער פּוילי-שער מייסטערשאַפט אַלס זיגער.

דאָס, וואָס די „טוריסטען“ האָבען יענע וואָך געוואונען דעם מעטש, האָט מען פערשידענאַרטיג קאָמענטירט. אַ טייל האָבען געהאַלטען, אַז דאָס איז אַ צופעליגקייט, „פּאָגאָן“ איז בעזיגט געוואָ-רען, ווייל זי געפינט זיך איצטער אין אַ זעהר שוואַכער פאָרם, אַנדערע האָבען געזאָגט: ניין, די „טוריסטען“ האָבען זיך צוגעהערט צו די שטימונ-גען פון די מעטשען-בעזוכער, זיי האָבען טיילווייז געענדערט די מאַנשאַפט, די שפּילער האָבען זיך „פערזעהען“ מיט אַמביציע און דעריבער האָבען זיי „פּאָגאָן“ בעזיגט.

אמת, „פּאָגאָן“ געפינט זיך טאַקע איצט אין אַ שוואַכער פאָרם, אָבער אויפ'ן נעכטיגען מעטש מיט דער שטאַרקער וואַרשעווער „לעגיאַ“ האָבען די „טוריסטען“ געזאָגט בעוויזען, אַז זייער נצחון מיט „פּאָגאָן“ איז נישט קיין צופעליגער. מ'האָט גערעכענט, אַז אויב „טוריסטען“ וועלען אַרויס פון מעטש מיט „לעגיאַ“, וועלכע האָט ערשט-וואָס גע-שלאָגען דעם פּוילישען מייסטער „ווּיסלאַ“ (דעם פערגאַנגענעם דאָנערשטאָג) מיט אַ רעמי-רעזולטאַט וועט דאָס פאַר זיי זיין אַ נצחון. ס'איז קיינעם נישט איינגעפאַלען ערנסט צו טראַכטען, אַז, די „טוריסטען“ זאָלען בעזיגען „לעגיאַ'ן“.

און מען מוז מודה זיין, דאָס דער רעזולטאַט 1:3, (ביז דער העלפט האָט „לעגיאַ“ געפיהרט 1:0) וועלכען „טוריסטען“ האָבען ערצילט איז אַ פולשטענדיג אַ פערדינטער.

לאָמיר האָפען, אַז פון איצטער אָן וועלען „טוריסטען“ אָפּאַרבייטען די פערלוירענע פונקטען אין די ערשטע מעטשען, און וועט פערנעמען אַזאַ אָרט אין דער מייסטערשאַפטס-טאַבעלע ווי עס קומט לאָדז.

מ. א—ן.

וועטלויפען פון ציקליסטען.

זונטאָג דעם 13. מאַי אָרדענט איין די ריה-רעוודיגע ציקליסטען - סעקציע פון היגען „מכבי“ גרויסע וועט-לויפען פון ציקליסטען אויפ'ן שאָסע קאָשיוויע הינטער זגיערזש. די וועט-לויפען ווערען היינטיגעס יאָהר איינגעאָרדענט אויפ'ן ברייטען מאַסשטאַב און אין זיי וועלען אַנטיילנעהמען אי-בער הונדערט פון די בעסטע לאָדזער ציקליסטען. דער הויפּט-לויף וועט זיין פאַר אָרגאַניזירטע פאַה-רערס אויף אַ שטח פון 40 קילאָמעטער. דאַן ווע-לען זיין לויפען פאַר דאַמען, יונגענדליכע, טוריס-טען און צווישען-פעראיינען. איינשרייב-געלד פאַר פאָהרער וועט קאָסטען 2 זלאָטים. מעדיצינישע הילף וועט ערטיילען ביי אַ נויטיגען פאַל די פּאָגאָטאָ-וויע פון „לינת הצדק“.

די פּריזען צום הויפּט-לויף האָט געשפּענדעט דער פּרעזעס פון „מכבי“ ד"ר קרויש. אין ריכטער-קאָלעגיום געפינען זיך פאָרשטעהער פון „אוניאָן“ „ל.ט.ק.“, „ט.ג.ס.“, „רעסורסאַ“ און „שטורם“.

ווי מיר זעהען וועלען די היי-יעהריגע וועט-לויפען פון „מכבי“ זיין גאָר אינטערעסאַנטע. זיי האָבען טאַקע אַרויסגערופען די געהעריגע אויפ-מערקזאַמקייט ביי אַלע ספּאָרט-ליבהאָבער.

„הכח“ — „ל.ק.ס.“ 1:1

שבת איז פאָרגעקומען אַ מעטש צווישען די אויבענדערמאָנטע קלובען וועגען מייסטערשאַפט פון קלאַס א. דער מעטש איז אין אַלגעמיין גע-ווען זעהר אינטערעסאַנט, און דער רעזולטאַט 1:1 איז פאַר „הכח“ אַ גלענצענדער רעזולטאַט.

טויבליכע.

איך העלף אפילו אין שווערע פעלען מיט אַ פּנ-גולקע, געמאַכט פון נאַדער לויט גיפס-אָפּגיסונגען, וואָס מען קען טראָגען בעקוועם אין אויער, הערענדיג אויס-געצייכענט. רעקאָמענדירטע דורך דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען, ווען אפילו אַנ'ערצטליכע היילונג העלפט נישט.

אומזיסטע אינפאָרמאַציעס פון 9—19 ביי **סטאַניסלאַ**ו, גראַנד-האָטעל פון 14. ביז' 18. מאַי איינשליסליך.

ראַראָם, האָטעל אייראָפּא פון 19—20 מאַי איינשל.

לובלין, האָטעל „וויקטאָריא“ פון 21 ביז'ן 22. מאַי

וואַרשאַ, האָטעל „אייראָפּעיסקי“ פונ'ם 24. ביז'ן 26-טען מאַי ד. י.

פּלאָצק, האָטעל „וואַרשאַווסקי“ פונ'ם 28. ביז'ן 29-טען מאַי איינשליסליך.

102

Hörkapsel G. m. b. H. Breslau.

פערלענגערט די שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע.

(ב) דער אַרבייטסלאָזער פאָנד האָט דער-האַלטען אַ מיטטיילונג, אַז ס'ווערען פערלענגערט די אונטערשטיצונגען אויף מאַי פאַר די אַרבייטס-לאָזע אין לאָדז, זגערזש, פּאַביאַניץ, טאָמאַשאָוו, פּיעטרקאָוו, קאַליש, זד. וואָליאַ, רודאַ-פּאַביאַניץ, קאָנסטאַנטין און אָזאָרקאָוו די פרייווילליגע און פּאַ-מיליענלאָזע וואָס האָבען שוין דערהאַלטען אונ-טערשטיצונגען 26 וואָכען וועלען פון די אונטערשטי-צונגען נישט גענינסען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ב) מ. ליפּעץ (פּיעטרקאָווער 193), ב. טילע-(פּיעטרקאָווער 46), וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנ-טינער 15), א. פּערעלמאַן (ציגעל-גאַס 64), ה. ניעדזיאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), ש. יאַנ-קעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9).

אַרעסטירט אַ גנבים-באַנדע.

לעצטענס זענען אין זגערזש אויסגעפיהרט גע-וואָרען אַ רייה דרייסטע גנבות, אין דער נאַכט פון 3. אויפ'ן 4. מאַי זענען בע'גנב'ט געוואָרען ראָם וויין-געשעפט פון איצקאָוויטש (פּילסודסקי 5) און ראָס וואורשטען געשעפט פון ערוו. מוסעראָ-וויטש (זשעלאָנאַ 5), נעכטען ביינאַכט האָט די פּאָ-ליציי אַדורכגעפיהרט אַ רייה אָבלאַוועס און ס'איז איהר געלונגען צו אַרעסטירען די גאַנצע באַנדע. דער פיהרער פון דער באַנדע איז אַ געוויסער יאַן נאַאיבערטשיק (באַטשנע 4), זיינע מיטהעלפער זענען געוועזען: די אייגענע פרוי קאַזשימעראַ נאַי-בערטשיק, העלענאַ באַרטשאַק (גאַלעמביאַ 37), רעגינאַ קרושינסקאַ (גאַלעמביאַ 24). ס'איז אויך אַרעסטירט געוואָרען די פּאַסערקע סטאַניסלאַוואַ פּעליקאַנאָוואַ (1 מאַי 5).

די בוי-טעטיגקייט פון דער קראַנקען-קאַסע.

די רעאַליזאַציע פון די בוי-פּלענער פון דער קראַנקען-קאַסע שטעלט זיך פאַר היי-יאָהר אויף פאָלגענדען אופן: די ווירטשאַפטליכע בוי-אַרבייטען ביים אויסבויען די לעטשניצע אין אַלעקסאַנדער ווערען שוין פערענדיגט; דער צווייטער פּאַווילאָן אין מושינער סאַנאַטאָריום ווערט ווייטער געבויט. ס'ווערען ווייטער געפיהרט די בוי-אַרבייטען אין די לעטשניצעס אויף באַלוט און כאָיני. די אַרביי-טען זענען שוין דערפיהרט ביז צום דאַך, אין די פערענדיגטע אויסבויאונגען אויף וואָלטשאַנסקאַ 225 ווערען פערענדיגט די אינערליכע איינ-אָרדנונגען. דאָרט וועלען איינגעאָרדענט ווערען גאַראַזשען, וועשעריי, וועשעריי פאַר גלאָז, סטאַינע, מאַגאַזינען און ס'וועט פערגרעסערט ווערען די כעמישע לאַבאָראַטאָריע.

פון געריכט.

פאַר קאָמוניזם.

(א ב) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען בע-טראַכט דעם פּראָצעס געגען דער 21-יעהריגער רחל ליבערמאַן, וועלכע איז בעשולדיגט געוואָרען אין געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. די אָנגעקלאָגטע האָט זיך צו דער שולד נישט אָנער-קענט. דאָס געריכט האָט זי בעשטראָפט אויף אַנ-דערטהאַלבען יאָהר טורמע און צוגערעכענט דעם פאַר-אַ רעסט.

טעלעגראַמען.

פאַר אַנ'איבערקערעניש אין רומעניען.

לאָנדאָן, 7 (אַטע) די אָפּיציעלע ראַדיאָ-סטאַציע פערעפענטליכט, אַז פּרינץ קאַרל וואָס האַלט זיך איצט אויף אין ענגלאַנד, האָט זיך געווענדעט צו דער ענגלישער לופט-פליה-געזעל-שאַפט „אימפּעריאַל ערוועס“ אַז זי זאָל איהם פערדינגען 2 אַעראָפּלאַנען אויף אַ רייזע קיין רו-מעניען. ער האָט געוואָלט אַרויספליהען זונטאָג פריה. די ענגלישע מאַכט האָט אָבער נישט ער-לויבט דער געזעלשאַפט צו פערדינגען קיין לופט-שיפען, ווייל פּרינץ קאַרל בעזיצט נישט קיין דאָ-קומענטען, וואָס אויף זייער סמך זאָל ער קענען אויסשטייגען אין רומעניען.

לאָנדאָן, 7 (ספּ. טעל.) פּרינץ קאַרל פון רומעניען האָט ערקלערט דעם פערטרעטער פון „סירנעי עקספּרעס“ אַז ער איז גרייט אומצוקערען זיך קיין רומעניען יעדע מינוט. די רומענישע פּויערים-פּאַרטיי וואָס האַלט איצט אָפּ איהר קאָנגרעס אין אַלבאַ יוליאַ, זאָל האָבען שוין צוגעגרייט אַלץ צו אַנ'איבערקערעניש, קודם כל אין 6 נעהנטסטע פּונקטען פון דער מלוכה. אויב די פּלענער פון דער פּויערים-פּאַרטיי זאָלען געלונגען, וועט דער קאָנגרעס זיך ווענדען צום פּרינץ קאַרל, אַז ער זאָל איבערנעהמען דעם טראָן און זאָל אַדורכ-פיהרען דעם פּאָליטישען פּראָגראַם פון דער פּוי-ערים-פּאַרטיי. פּרינץ קאַרל האָט דערביי פער-זיכערט אַז אין פערלויף פון די נאָהענטסטע 24 שעה וועט זיך די לאַגע קריסטאַליזירען.

לאָנדאָן, 7 (ספּ. טעל.) „רייל עקספּרעס“ פערעפענטליכט היינט דעם אינהאַלט פון מאַני-פעסט, וועלכען פּרינץ קאַרל זאָל האָבען אַרויס-געלאָזט צום רומענישען פאָלק. אינ'ם מאַניפעסט ווערט פערשפּראָכען אַ רייה רעפאָרמען, אַ הילף-אַקציע פאַר די פּויערים, פרייהייט פון וואַהלען אויסשאַלטען די פּאָליטיק פון דער אַרמעע, די רעוויזיע פונ'ם שלום-טראַקטאַט אין טריאַנאָן א. אַנד. דער מאַניפעסט וואָס איז געהיים אָפּגעדרוקט געוואָרען אין ענגלאַנד האָט געזאָלט פון אַעראָפּלאַ-נען אַראָפּגעוואָרפען ווערען איבער בוקאַרעשט, די ענגלישע רעגירונג האָט אָבער געשטערט די אונטערנעהמונג.

פּרינץ קאַרל זאָל האָבען דעריבער אַרויסגע-שיקט זיינעם אַ פערטרויאונגס-מאַן קיין בוקאַרעשט, אַז ער זאָל פאַר דער אַקציע געווינען די אונגאַרישע רעגירונג.

האַנדווערקער - צוזאַמענפאָהרען אין אַלע וואָיעוואָדזטווס פון פּוילען.

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט). מאָרגען קומט פאָר אין וואַרשאַ אַ צוזאַמענפאָהר פון די האַנדווערקער אין דער וואַר-שעווער וואָיעוואָדזטווע. זונטאָג, דעם 13. וועלען אַזעלכע צוזאַמענפאָהרען פאָרקומען אין די וואָיע-וואָדזטוועס פון לובלין, לוצק און קעלץ; זונטאָג, דעם 20 — אין לאָדז, ביאַליסטאָק און ווילנאַ. אויפ'ן טאָג-אָרדנונג פון די צוזאַמענפאָהרען וועלען שטעהען די פראַגען פון האַנדווערקער-קאַרטען, צעכען געזעץ, האַנדווערקער-קאַמערען, אומזאַץ-שטייער און ד.אַג

פּועלי ציון קלאָגען אָן די איבערפאַ-לער פון דער דעמאָנסטראַציע ד. 1 מאַי

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) אויף דער דאָנערשטאָגדיגער זיצונג פון שטאָט-ראַט וועט די פראַקציע פון די לינקע פּועלי ציון אַריינטראָגען אַנ'אינטערפּעלאַציע וועגען איבערפאַל אויף דער דעמאָנסטראַציע דעם 1 מאַי.

אין נאָמען פון אַלע פערוואונדעטע ווערט אויך דערלאַנגט אַ קאָלעקטיווע אָנקלאַגע אין גע-ריכט געגען געוויסע מאַכט-פאָרשטעהער, וואָס האָבען אַנטייל גענומען און צוגעלאָזט דעם אי-בערפאַל.

נעכטיגע זיצונג פון סענאַט.

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סענאַט האָט סענ. אַרמאַטאָוויטש רעפערירט די פראַגע וועגען אָפּשטעלען די פערהאַנדלונגען גע-גען ווייסרוסישען סענאַטאָר ראַגולאַ, וועלכער גע-פינט זיך איצט אין תפיסה ס'איז בעשלאָסען גע-וואָרען אָפּצושטעלען דעם פּראָצעס.

געגען דעם פאָרשלאַג האָבען געשטימט די ג. ר.

דער בעשלוס וועט אָבער נישט קענען אַ דורכגעפיהרט ווערען ווייל שוין מאָרגען קומט פאָר דער אַפּעלאַציע פּראָצעס אין געריכט.

פאַר אַ רעקאָנסטרוקציע פון מינים-טאָרען קאַבינעט?

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) צוליב זיין געזונדצושטאַנד וועט פּרעמיער מאַרשאַל פּילסודסקי נישט אַרויסטרעטען בעת די רעדעס וועגען ביודזשעט. וואַרשיינליך וועט איהם פערטרעטען גענעראַל סאָסנקאָווסקי, אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם געהען אַרום קלאַנגען וועגען אַ רעקאָנסטרוקציע פון קאַבינעט.

צוויי וויזיטען פון דער „עגלה" ביי איין יודישען אָרימאַן אין וואַרשא

קריסטליכע קונים שיצען אַ יודישען קרעמער.

אין וואַרשאַ האָבּע זיך ווידער בּעוויזען די טרויעריג־בּעריהמטע „שטייער־ענלות". דאָס מאָל קומען זיי מיט נאָך אַ שטאַרקערן אימפּעט, ווי אין די גראַבּסקי־צייטען. עס העלפט נישט קיין געוויין און געבּעט אוי אַפּיל ונ ש״ט, ווען דער שטייער־צאָהלער לעגט פאַר צו בּעצאָהלען אַ טייל פון דער אַלגעמיינער סומע בּאַלד אויפ׳ן אָרט.

פרייטאָג, דעם 27־טען אַפּריל איז צום יודישען שפּייז־קרעמער ה׳ פּ—ן אויף מאַרימאָנצקאַ 9, פּערפאָהרען „אַנ׳ענלה". דער עקזעקוטאָר אין אַריין אין שפּייז־קראָם און געפאָדערט תּיכּף צו בּעצאָה־לען די גאַנצע סומע, 250 זלאָטעס, וואָס דער סוחר איז שולדיג געווען פאַר אומזאַץ־שטייער, דער סוחר האָט געוואָלט געבּען אַ קאָנטא 150 זלאָטעס, אָבּער דער עקזעקוטאָר האָט נישט געוואָלט הערען און בּעפויהלען זיינע מיטהעלפער זאָפאָרט אַרויס־צוטראָגען די סחורה. די סצענע האָט אַרויסגע־רופען אַ גרויסען צוזאַמענלויף. איינינע קריסטלי־כע קונים, וועלכע האָבּען נישט געקאָנט צוזעהען דעם צער פון יודישען סוחר פון דער ראָזיגער קראָם, האָבּע [צונויפגעשאָפען צווישען זיך די גאַנצע 250 זלאָטעס און אויסגעלעזט די סחורה, אָבּער די געשיכטע הויבּט זיך ערשט אָן.

אין 8 טאָג אַרום, ס׳הייסט דעם פערגאַנגע־נעם פרייטאָג, איז די זעלבּע ענלה ווידער פּערפאָה־רען פאַר דער זעלבּער קראָם.. דער עקזעקוטאָר איז אַריין אין. קראָם און געפאָדערט 150 זלאָטעס אַלס ראַטע פאַר עפּעס אַנ׳אַלטען שטייער־חוב, וואָס דער זעלבּער סוחר איז שולדיג געווען. ווידער האָט זיך אָנגעהויבּען דאָס געבּעט צו נעהמען דער־ווייל אַ טייל פון חוב, אָבּער דער עקזעקוטאָר איז אַריין אין כּעס און אויסגעשריען: אויבּ איהר ווילט נישט בּעצאָהלען די ראַטע 150 סוזט איהר תּיכּף בּעצאָהלען דעם גאַנצען חוב — 486 זל.

געזאָגט און געטון, מען הויבּט תּיכּף אָן טראָ־גען די סחורות...

דערווייל האָט דער עקזעקוטאָר בּעמערקט, אַז אין שטוב שטעהט אַ זאַק צוקער, ווען דעם איינגענטימערס ווייבּ, אַ פרוי פון אַ יאָהר 60 האָט זיך אַוועקגעשטעלט בּיי דער טיר און נישט געלאָזט נעהמען דעם זאַק צוקער, האָט זי דער עקזעקוטאָר אַ שטויס געטון, די פרוי האָט אָנגעהויבּען ספּאַז־מירען. אויף די געוואַלדען זענען אָנגעלאָפען אַ סך קריסטען, וועלכע האָבּען גענומען בּעטען דעם עקזעקוטאָר, ער זאָל נעהמען דערווייל 150 זל. און נישט מאַכען קיין תּל פון אַ געוועלבּ, וואָס עק־זיסטירט שוין 40 יאָהר. ער האָט אָבּער נישט גע־קוקט דערויף. דערווייל האָט פּאַסירט עפּעס אַנ־דערש: די טאָכטער פון זאייגענטימער, אַ פריילין פון 18 יאָהר, האָט אין אַ היסטערישען צושטאַנד אָנ־געהויבּען אַראָפּצושלייערען אַלץ, וואָס האָט זיך געפינען אויפ׳ן בּופעט. דער אומגליק האָט אָבּער געוואָלט אַז אַ קליין וואָגעל זאָל פאַלען גראָד דעם עקזעקוטאָר אויפ׳ן קאָפּ. דער „געליטענער" האָט תּיכּף אַלאַרמירט דער פּאָליצייּ, אַז מען האָט „געמאַכט אויף איהם אַנ׳אָנפאַל". דערווייל איז דער סוחר געקומען אַ פערסאַפּעטער מיט די 486 זל., וועלכע ער האָט זיך געשאַפען צווישען סוחרים. די סחורה האָט מען צוריק אַריינגעטראָגען, אָבּער די טאָכטער מיט צוויי זוהן האָט מען אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט אַלס בּעשולדיגטע אין אַ כלומרש־טען אָנפאַל אויפ׳ן עקזעקוטאָר.

די אַרעסטירטע האָבּען גענעכטיגט אין קאָמי־סאַריאַט און שבּת אינדערפריה האָט מען זיי אָפּ־געפיהרט צום אויספאָרשונגס־ריכטער. יעדען וונטאָג מוזען זיי געפינען זיך אונטער אַנ׳אויספאָרשונג.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

גאַסטראָלען פון דער בּעריהמטער סובּרעטין פון אַמעריקאַ בּעטטי קעניג.

היינט, דינסטאָג, דעם 8־טען מאַי, 9 אַ זייגער אָוונד

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 בּיז 2.50

האָצקעלע כּל־בּו׳ניק

פרעהליכע קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון בּוימוואָהל, איבּער געאַרבּייט און אַ סך נייע געזאַנגס־נומערן, ספּעציעל פאַר בּעטטי קעניג. הויפּט־ראָלע: „האָצקעלע" — בּעטטי קעניג.

ס׳נעהמען אַנטייל פרויען: בּעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פּאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבּערג, בּירנבּוים, בּאַלבּירסקי, האַמבּורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. טענץ איינשטודירט פון טאַנץ־מייסטער כ. לייבּאָוויטש. אַדמינ.: א. בּעזמאַן. בּיהנע־לייטער: מאַכאַראָווסקי. בּילעטען אין פילהאַרמ.־קאַסע.

אַנאָנס! די נאָהנטסטע פּרעמיערע „מאַלי־דאַלי".

פאָרשטעלונגען פאַר וואָוילטעטיגע צוועקען ווערען פערקויפט צו מעסיגע פּרייזען.

זיך צו ווענדען יעדען טאָג פון 11 בּיז 1 אין קאַנצעלאַריע פון פילהאַרמאָניע.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבּלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבּלאַט".

בּײַם דערלאַנגען אַנ׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערן דער קופּאָן פון דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַרײַנגעגעבּען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קען ענטפער נישט געגעבּען ווערן.

גילטיג דעם 8־טען מאַי 1928

7390. דעם 17 יעהריגען בּחור.

ווענען אופן פון בּעקומען פאַר אייך אַ פּאַס, דאַרפט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

I. B. .7391

שיקלען אויף אַנ׳אויג געהערט נאָך נישט צו דער קאַטעגאָריע אַפעקטען, פאַר וועלכע מ׳פּערע־כענט אין לאַנדווער, לאַנדשטורם אָדער מ׳ווערט גענצליך בּעפרייט, סיידען דאָס שיקלען קומט פאַר אין אַ שאַרפער מאָס, די זעה־קראַפט איז אָפּגע־שוואַכט אָדער דאָס אויג געפינט זיך אין נישט קיין נאָרמאַלען צושטאַנד.

7392. ש.־אָן.

די מיינונג אַז דאָס ערשטע האַלבּע יאָהר פון עפענען דאָס געשעפט איז פריי פון שטייערן, איז גרונדלאָז. אויבּ די פרוי פיהרט אַ בּעזונדערע אונטערנעהמונג און איז אומאָפּהענגיג פון מאַן, מעג זי אַפילו יאָ האָבּען חתונה־אַקטען און קיין אַקט אונטערצייזע נישט, קאָן מען בּיי איהר דעם מאַנ׳ס חובות נישט אויפמאָהנען.

7393. אַ לעזער פון סטאַראָ־זאַשעווסקאַ.

די אַפּעלאַציע איז קודם יורידיש נישט בּע־גריגדעט, אַ חוץ דעם איז זי אָנגעשריבּען אָהן סטיל מיט פיל סינטאַקסיאַנעלע און גראַמאַטיקאַלי־שע פעהלערן. בּכלל איז אין אַזעלכע פאַלען נישט ראַטזאַם צו אַפּעלירען.

7394. אַ פּראַאינטערעסירטער לעזער פון נאַרוטאָוויטשאַ.

אַלע יורשים, וועלכע האָבּען געוואוינט צו־זאַמען מיט׳ן לאָקאַטאָר אין מאָמענט, ווען ער איז געשטאָרבּען, גענימען ווייטער פון דעקרעט לויט די רעכט פון אַ זעלבּסשטענדיגען לאָקאַטאָר.

דערמיט, וואָס איין טאָכטער האָט זיך דורך דער צייט אַרויסגעצויגען, פערלירען נאָך נישט די איבּריגע קינדער זייער רעכט אויף דער וואוינונג.

K. Sz, .7395

דער פּראַאינטערעסירטער צד קאָן קוועסטיאָ־נירען די גילטיגקייט פון דעם אַקט אינטערציזע, ווען אייער פרוי וועט וועלען אויסשליסען די גע־שעפטס־איינריכטונג, אַלס איהר אייגענטום פון דער זאַיענטשע דערפאַר ווייל אין האַנדעלס־רעגיסטער בּיים קרייז־געריכט ווערט נישט דערמאָנט, אַז ס׳איז פאַרהאַן צווישען אייך אַן אַקט אינטערציזע.

7396. אַ פּאַבּאַראָווי.

אַ צייגניש פון אַ פּריוואַט־פּראַקטיצירענדען דאָקטאָר, אַז דער פּאַבּאַראָווי האָט זיך קורירט אָדער קורירט זיך ווערט אָנגענומען אָבּער די קאָ־מיסיע איז נישט פערפליכטעט זיך מיט איהר אומ־בּעדינגט צו רעכנען.

7397. אימעסקי.

בּיים צוטיילען די איינגעפלאָסענע פון דער ליציטאַציע סומע צווישען די בּעלי־חובות ווערען קודם כּל בּעפאָרצוגט די פּריווילעגירטע חובות.

דער חוב, וואָס קומט אַנ׳אָנגעשטעלטען פאַר אַרבּייטסלוין ווערט נישט פּריווילעגירט.

7398. ש. ב. פון דער אַלטשטאָט.
7399. נומער 41
7400. העניעק גלאַט.

ווענען אייערע ענינים ראַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 סיטבּערענגענדיג די צייטונג.

7401. אַ שטענדיגער לעזער פון קעלמאַ־גאַס.

מעגט איהר אפילו נאָך נישט האָבּען בּעצאָהלט דעם גאַראַנטירטען חוב קוים האָט מען אייך דער־פאַר איינגעגעבּען אין געריכט קאָנט איהר שוין אַרויסטרעטען קעגען אייגענטליכען בּעל־חוב מיט אַנ׳ענטשפּרעכענדע אָנקלאַגע ווענען אַנ׳ענטשעדיגונג.

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספּעציאַליסט פאַר קינדער־ און אינערע קראַנקה. בּעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בּערגזון־בּעשטראַהלונגען (קוואַרץ־לאַמפּען). נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

צפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

וואָס מענער און פרויען דענקען

וועגען פאַרהייראַטען לעבּען.

אַלע דערוואַקסענע מענשען, או נאַ סך האַלבּ־דערוואַקסענע, הערען נישט אויף צו רעדען וועגען דעם דורכפאַל פון פאַמיליען־לעבּען. די צאָהל גט׳ען שטייגט פון יאָהר צו יאָהר. פאַמיליען־סקאַנדאַלען פיהלען אָן די צייטונגען.

מאָראַל־פּרעדיגער, פּאָליטיקער, געזעצגעבּער, שריפטשטעלער און פּסיכאָלאָגען גריבּלען זיך שוין אַ סך יאָהרען. זיי ווילען דערגעהן די אורזאַכען פון די אומצעהליגע דורכפאַלען פון פערהייראַטען לעבּען. מוזענטער מיינונגען ווערען אַרויסגעזאָגט, אומ־צאָהליגע ערקלערונגען ווערען געגעבּען, און מען קאָן נישט געפינען צוויי מענשען, וואָס זאָלען איינ־שטימען אין זייערע מיינונגען איבּער דער דאָזי־גער פראַגע.

אַנ׳אַמעריקאַנער געלערנטער, דר. רוש. וו. העמילטאָן, האָט זיך גענומען צו דעם אַלטען מיטעל פון פרעגען דעם חולה אַנשטאָט דעם רופא. אונטער דער אויפזיכט פון דער בּיוראָ איבּער געזעלשאַפטלי־כער היגיענע אין ניו־יאָרק, האָט דער דאָקטאָר אויסגעקליבּען הונדערט פערהייראַטע פּאָרלעך, אַלע אינטעליגענטע מענשען, וואָס האָבּען זיך פרייוויליג אָנגעבּאָטען צו העלפען איהם אויספאָרשען די אור־זאַכען פון ערפאָלגען און דורכפאַלען פון פאַמיליען־לעבּען דורך ענטפערס אויף אַלע פראַגען, וואָס ער וועט זיי שטעלען.

און פראַגען האָט ער נישט געזשאַלעוועט. ער האָט אויך נישט געשפּאָרט קיין צייט. יעדען מאַן און יעדער פרוי האָט ער דערלאַנגט אַ בּויגען מיט נישט ווייניגער ווי 372 פראַגעס. אום צו געבּען אַלע זיינע צוויי הונדערט פערהייראַטע אַרויסהעלפער די מעגליכקייט צו ענטפערען פריי וועגען די אינ־טימסטע אַנגעלעגענהייטען, האָט ער זיי געגעבּען אַ סך צייט צו שטודירען פאַר זיך אַלע פראַגעס און ענטפערען אַזוי אויספיהרליך ווי מעגליך.

עטליכע פּאָרלעך, וואָס האָבּען בּיי זייער בּעסטען ווילען נישט געקאָנט זיין אָפענהערציג, זענען בּעזייטיגט בּעוואָרען, די איבּערגעבּליבּענע צוויי הונ־דערט האָבּען דעם דאָקטאָר בּעזוכט איינציגווייז. זיי האָבּען מיט איהם פערבּראַכט פון 2 שעה בּיז איבּער 30 שעה, דיקטירענדיג זייערע ענטפערס. דער רעזולטאַט פון אָט דער דאָזיגער אַנקעטע זענען פּראָטאָקאָלען פון אַרום צוויי מיליאָן ווערטער. אַ קיצור פון די דאָזיגע פּראָטאָקאָלען וועט דר. העמילטאָן פערעפענטליכען אין עטליכע בּיכער. דער־ווייל האָט ער פאַר אַ זשורנאַל געגעבּען דעם קירצסטען סך־הכּל פון זיין אויס־פאָרשונג..

אויף דער ערשטער און הויפּט־פראַגע, וואָס דער דאָקטאָר האָט געשטעלט די 200 פערהייראַטע מענער און פרויען „מיט וואָס זענט איהר אַמייסטען אומצופרידען אין אייער פערהייראַטען לעבּען?" — האָבּען 39 מענער און 25 פרויען געענטפערט: „מיר זענען נישט אומצופרידען", און בּלויז צוויי מענער און 11 פרויען האָבּען געענטפערט: „מיט אַלץ". פון דעם, אַלזאָ, איז צו זעהן, אַז אַ בּעדייטענדער פּראָצענט פון די פערהייראַטע מענער, מעהר ווי אַ דריטעל פון די אויסגעפרעגטע, זענען צופרידען מיט זייער הייראַטס־ערפאַהרונג, און בּלויז 25 פּראָצענט פון די פרויען זענען פולשטענדיג צו־פרידען, צווישען די, וואָס זענען אין גאַנצען אומצו־פרידען, זענען דאָ בּלויז 2 פּראָצענט מענער און 11 פּראָצענט פרויען.

נאָכפאָרשענדיג די אורזאַכען פון אומצופרי־דענקייט האָט דער דאָקטאָר געפונען, אַז געשלעכט־ליכע אומפּאַסיגקייט איז די ערגסטע צרה פון פאַ־מיליען־לעבּען. דערויף האָבּען זיך בּעקלאָגט 36 פון די מענער און 45 פרויען. אַלץ אַ גרעסערער פּראָ־צענט פרויען. עקאָנאָמישע אומצופרידענקייט האָבּען פּערצייכענט 20 פרויען און בּלויז 8 מענער. דערבּיי איז הערט צו בּעמערקען, אַז די הונדערט פּאָרלעך געהערען אַלע צו דעם מיטעלען און מעהר פּער־מעגליכען קלאַס, אַזוי אַז פון אַבּסאָלוטער נויט צווישען זיי קאָ [קיין רייד נישט זיין.

די געבּונדענקייט פון פאַמיליען־לעבּען, די אַווי־געריפענע שקלאַפעריי פון מאַן און ווייבּ, איז געווען אַ לאַסט אויף 17 פרויען און בּלויז 10 מע־נער. 19 ווייבּער און 14 מענער האָבּען געפונען איינע בּיי די אַנדערע בּעדייטענדע פּערזענליכע חסרונות, וואָס זענען אַ שטער צו זייער פאַמיליען־גליק, בּיי 19 ווייבּער און 10 מענער האָבּען זיך בּע־קלאָגט אויף דעם טעמפּע אַמענט פון זייער שותּפים

אייפערזוכט, פערשווענדערישקייט, אומפעהיג־קייט צו ערציהען קינדער פערנעהמען דע סקלענס־טען אָרט אין דעם צעטעל פון די אורזאַכען פון אומצופרידענקייט.

פין אָט די נאָרמאַלע צוויי הונדערט פערהיי־ראַטע פרויען און מענער האָט די מעהרהייט אויס־געדריקט אומצופרידענקייט מיט׳ן פאַמיליען־לעבּען. דאָך, ווען מען האָט זיי געשטעלט די אונטערשט פראַגע: „ווילט איהר ווייטער לעבּען מיט אייער מאַן אָדער אייער פרוי?" — האָבּען 78 מענער און 75 פרויען געענטפערט מיט אַנ׳ענטשיידענדען יאָ, בּעת 15 פרויען און 11 מענער האָבּען געענטפערט „ניין". די איבּריגע האָבּען זיך נישט געקאָנט ענטשליסען צו ענטפערען קלאָר „יאָ" אָדער „ניין".

אויף דער פראַגע: „וואָס וואָלט איהר געטון, ווען איהר וואָלט על־פּי־נס בּעפרייט געוואָרען פון אייער מאַן אָדער אייער פרוי, וואָלט איהר מיט איהם אָדער מיט איהר געהייראַט, ווען איהר וואָלט גע־האַט דעם אויסוואַהל נאָך אייער איצטיגע ערפאַה־רונג?" — האָבּען 66 מענער און 64 פרויען גע־ענטפערט: „ניין". בּלויז 14 מענער און פרויען האָ־בּען געענטפערט „יאָ", די איבּעריגע זענען געווען אומענטשלאָסען. אויף דער נאָהנטסטער פראַגע, אויבּ זי וואָל־טען געוואָרען פריי, צי וואָלטען זיי איבּערהויפּט נאָכאַמאָל געהייראַט, האָבּען 77 מענער און 74 פרויען געענטפערט יאָ. 5 מענער און 10 פרויען זענען נישט געווען אַזוי זיכער, זיי וואָלטען זיך גע־רעכענט מיט אומשטענדען, 4 מענער און 2 פרויען האָבּען קיין ענטשיידענעם ענטפער נישט געגעבּען און 11 מענער און 8 פרויען האָבּען ערקלערט, אַז זיי וואָלטען בּעסער פערבּליבּען אומפערהייראַט.

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס לויט די הויפּט־ענטפערס האָבּען געלד־זאַכען נישט געשפּילט די ערשטע ראָל אין אומצופרידענקייט, געפינט דאָך די דר. העמילטאָן פון די זייטיגע פראַגעס, אַז אין די פאַמיליעס, וואו די מענער פערדינען איבּער 5 טויזענד דאָלאַר אַ יאָהר, איז די פּראָפּאָרציע פון צופרידענקייט גרעסער. אויך געפינט ער, אַז אין דער גרופּע, וואו די ווייבּער פערדינען גאָרנישט, איז דאָס פאַמיליען־לעבּען גליקליכער. אויף דעם פונקט איז ער אָבּער נישט אַזוי זיכער, ווייל אָפט ווערט די ווייבּ אַ פערדינערין, ווען זי איז שוין אומצופרידען מיט איהר מאַן, ווען זי זוכט אַ געלעגענהייט צו זיין מעהר זעלבּסשטענדיג.

נאָך עפּעס, — פון די פאַמיליעס, וואָס שפּאָ־רען געלד זינט זיי האָבּען געהייראַט, זענען די גרעס־טע צאָהל מענער און פרויען מעהר צופרידען; בּעת בּיי די, וואָס שפּאָרען נישט, ווייזען זיך גרע־סערע נייגונגען צו מיספערשטענדנישען.

אינטערעסאַנט איז די ראָלע פון די פריהער־דיגע ליבּעס און פערהייראַטען לעבּען. סאַי די מע־נער און סאַי די פרויען גיבּען אָן, אַז זיי האָבּען געהאַט אַרום 5 בּיז 7 ליבּע־אַפּע־עס פאַר דער חתונה. פון די ווייטערדיגע ענטפערס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די, וואָס האָבּען געהאַט ווייניגער ליבּעס־ערפאַהרונג פאַר דער חתונה, לעבּען גליק־ליכער.

וועגען דער ראָלע פון פערליבּעני שען און שלום־בּית נאָך דער חתונה איז שווער צו זאָגען עפּעס בּעשטימטעס, ווייל אין די מעהרסטע פאַלען זוכט די פרוי... אַנ׳אינטערעס אַנדערש־וואו דאַן, ווען די הייראַט שטעלט זיי שוין נישט צו־פרידען.

דר. העמילטאָן גיט די רעזולטאַטען פון זיינע אויספאָרשונגען נישט אַלס בּעשטעטיגונג פאַר וועל־כער עס איז טעאָריע וועגען די אַלגעמיינע צרות פון פערהייראַטען לעבּען. די צוויי הונדערט מענשען וואָס ער האָט אויסגעפרעגט, זענען ווייט נישט כאַראַקטעריסטיש פאַר דעם דורכשניט פון דער גיט נאָר די פאַקטען אַלס אַנ׳אינטערעסאַנטען רינען אַלס בּאַזיס פאַר אַלגעמיינע שלוסען. ער בּעפעלקערונג, און זייערע ערפאַהרונגען קאָנען נישט בּייטראָגן צו דעם שטודיום פון אָט דער פערפלאָ־טערטער געזעלשאַפטליכער ערשיינונג.

א. בּ־אָן.

אַ יודיש יונגעל, וואָס האָט דאָס האַרץ אויף דער רעכטער זייט.

אין דער וואַרשאַווער מעדיצינישער וועלט רעדט מען איצט זעהר פיל וועגען אַן אומגעוועהנליכער ענטדעקונג, וואָס אַ וואַרשאַווער דאָקטאָר האָט געמאַכט ביים דורכלייכטען מיט רענטגען־שטראַהלען דעם קערפּער פון אַ יודיש יונגעל.

צום אונטערזוכער ד״ר שוואַרצמאַן איז פאַריגע וואָך געקומען אַ חסידישער יוד פון פּאַנסקאַגאַס מיט אַ קליין יונגעלע און געבעטען דאָס יונגעל אונטערזוכען, ווייל ער פיהלט זיך נישט געזונד. גענוי אויפקלערען, וואָס איהם איז, האָט דאָס יונגעל נישט געקענט. ער האָט נאָר געזאָגט, אַז ער פיהלט זיך שוין אַ לענגע־רע צייט בכלל זעהר שלעכט. ווען דאָס יונגעל האָט געזאָגט, אַז ער איז אַלט 15 יאָהר, האָט זיך ד״ר שוואַרצמאַן שטאַרק פערוואונדערט, ווייל אויסערליך האָט דער פּאַציענט אויסגעזעהן צו האָבען נישט מעהר ווי 8 יאָהר.

אָבער נישט נאָר אויסערליך איז דאָס יונגעל געווען פיזיש נישט ענטוויקעלט. בעטראַכטענדיג גענויער דעם פּאַציענט, האָט דער דאָקטאָר פעסטגעשטעלט, אַז דאָס יונגעל איז אויך אינערליך נישט נאָרמאַל געבויט. קודם כל האָט דער דאָקטאָר דערפיהלט אַז ביים יונגעל געפינט זיך דאָס האַרץ נישט, ווי נאָרמאַל אויף דער לינקער זייט, נאָר — אויף דער רעכטער זייט.

ד״ר שוואַרצמאַן האָט דעריבער דאָס יונגעל גלייך אָפּגעשיקט צום בעקאַנטען רענטגענלאָג ד״ר לובעלטשיק, כדי ער זאָל דורכלייכטען דעם קערפּער פון פּאַציענט מיט רענטגען־שטראַהלען.

דער רעזולטאַט פון דער דורכגעפיהרטער רענטגען־אויפנאַהמע האָט איבערגעשטיגען אַלע ערוואַרטונגען. ד״ר לובעלטשיק האָט נעמליך פעסטגעשטעלט, אַז דאָס יונגעל האָט נישט נאָר דאָס האַרץ אויף דער רעכטער זייט, נאָר בכלל דער גאַנצער אָרגאַניזם פון יונגעל איז געבויט אַנדערש ווי ביי נאָרמאַלע מענשען. אַזוי, למשל, ליגט ביים יונגעל אויך דער מאָגען אין דער רעכטער זייט, אויף דער זעלבער זייט געפינט זיך אויך די מילץ און די „לינקע לינג״. דאַגעגען ווידער, האָט דאָס יונגעל פון דער לינקער זייט: די „רעכטע״ לונג, די לעבער און די „בלינדע״ קישקע, וואָס געפינען זיך נאָרמאַל פון דער לינקער זייט, אויסער דעם האָט ד״ר לובעלטשיק אויך פעסטגעשטעלט, אַז דער הויפּט־אָדער (אַאָרטאַ), וואָס מאַכט זיך בולט ביי אַ נאָרמאַלען מענש פון דער לינקער זייט, געפינט זיך ביים יונגעל פון דער רעכטער זייט.

אַזאַ מין בוי פון מענשליכען אָרגאַניזם געהערט צו די זעלטענע פאַלען אין דער מעדיצינישער וויסענשאַפט און אויך דאַן, ווען אַזעלכע פאַלען זענען ענטדעקט געוואָרען איז עס ביז איצט געמאַכט געוואָרען שוין נאָכ׳ן טויט פון פּאַציענט ביים דורכפיהרען אַ סעקציע פון טויטען קערפּער, ביי אַ לעבעדיגען מענש איז מעגליך געוואָרען דאָס ענטדעקען אַזאַ מין ערשיינונג, נאָר אַ דאַנק דער רענטגען פאָטאָגראַפיע, וואָס איז טאַקע אין דעם פאַל פערווענדעט געוואָרען מיט גרויס ערפאָלג דורכ׳ן ד״ר לובעלטשיק.

מיט דער אומגעוועהנליכער ערשיינונג האָט זיך פעראינטערעסירט די גאַנצע וואַרשאַווער מעדיצינישע וועלט און פאַריגע וואָך האָט ד״ר לובעלטשיק געהאַלטען אין דער „וואַרשאַווער מעדיצינישער געזעלשאַפט״ אַ רעפעראַט וועגען דעם ענין און דערביי גלייך דעמאָנסטרירט זיינע ענטדעקונגען אויפ׳ן קערפּער פון יונגעל.

גייסטיג איז דאָס יונגעל פולשטענדיג נאָרמאַל ענטוויקעלט; ער געהט אין חדר און איז דאָרט פון די פעהיגסטע תלמידים.

אַ וואַרשאַווער יודישער יונגערמאַן אומגעקומען אין מאַראָקאָ.

און די פּוילישע אַמבאַסאַדע איז וועגען דעם מודיע דער אומגליקליכער פרוין אין וואַרשאַ.

פון דער שפּאַנישער אַמבאַסאַדע אין וואַרשאַ איז מיט אַ צייט צוריק אָנגעקומען אַ בריף אין וואַרשאַווער ראַבינאַט, אַז אין שפּאַנישען „פּרעמדען לעגיאָן״ אין מאַראָקאָ איז געשעהן אַן אומגליק מיט אַ יודישען יונגנמאַן פון וואַרשאַ, אַ געוויסער מאַקס גראָהמאַן, וועלכער האָט דאָרט געדינט און איז דערטרונקען געוואָרען, אין בריף פון דער אַמבאַסאַדע ווערט אויך געזאָגט, אַז גראָהמאַן האָט איבערגעלאָזט אין וואַרשאַ אַ פרוי.

אין ראַבינאַט איז געקומען אַ יונגע פרוי מיט׳ן נאָמען ריזעל ליבמאַן (געשאַ גאַס) און דערציילט, אַז זי איז גראָהמאַנ׳ס פרוי. זי האָט אויך דערביי אָנגעגעבען, אַז דער מאַן איהרער האָט געהאַט עמיגרירט קיין קובאַ, נאָר אַזוי ווי ער האָט דאָרט נישט געפונען קיין פּרנסה, איז ער אַוועק קיין מאַראָקאָ און אַריינגעטרעטען אין שפּאַנישען „פרעמדען־לעגיאָן״.

די אומגליקליכע פרוי האָט אויך מיטגעבראַכט דאָס קינד, אַ יונגעלע, וואָס זי האָט פון איהם געבוירען.

נאָך אַ קאָרעספּאָנדענץ, וואָס דער וואַרשאַווער ראַבינאַט האָט געפיהרט מיט דער פּוילישער אַמבאַסאַדע אין מאַדריד, איז פון דאָרט אָנגעקומען אַ בעשטעטיגונג, אַז מאַקס גראָהמאַן איז צו קבורה געקומען און עס איז אויך געבליבען נאָך איהם אַביסעל געלד פאַר זיין פרוי.

אַזוי ווי די פרוי האָט קיין אָפיציעלע חתונה־אַקטען מיט איהם נישט געהאַט. האָט דער ראַבינאַט אַוועקגעשיקט אַ בעשייניגונג, און אויפ׳ן גרונד פון דאָזיגען דאָקומענט געוואָלט אַרויסבעקומען דאָס געלד פאַר דער אַלמנה.

אין אַ צייט אַרום איז אָבער אָנגעקומען אַ בריף פון דער פּוילישער אַמבאַסאַדע, אַז זי פערשטעהט נישט, פאַר וואָס די פרוי פיגורירט אויף איהר מיידלשען פאַמיליען־נאָמען און די אַמבאַסאַדע קאָן דעריבער דאָס געלד נישט אַרויסשיקען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס דער סעקרעטאַר פון וואַרשאַווער ראַבינאַט, צוזאַמען מיט׳ן יוריסט־קאָנסול פון דער גמינע, אַדוו. זיידמאַן, אַוועקגעשיקט נעכטען אַ מעמאָריאַל צו דער פּוילישער אַמבאַסאַדע אין מאַדריד מיט אַן אויפקלערונג, אין וועלכער עס ווערט אָנגעוויזען, אַז עס זענען פאַראַן אין וואַרשאַ פיל יודישע פּאָר־פּעלקער, וועלכע האָבען נישט, צוליב די פערעלטערטע רוסישע געזעצען. קיין חתונה־אַקטען. דער מעמאָריאַל פאָדערט דעריבער, מען זאָל נעהמען אין אַכט די כתובה, לויט וועלכער פרוי ליבערמאַן איז גראָהמאַנס געזעצליכע פרוי.

שכרות אין רוסלאַנד.

(ענדע פון 3־טע זייט)

נומען אויף פּכוו צי ווערען פון אָט דער מכּה? ווי געזאָגט, קאָן פּאָרלויפיג די סאָוויעטרעגירונג נישט אָנגעהמען קיין שום רעפּרעסיווע מיטלען געגען דעם עגם מיי שנאַפּס־האַנדעל, ווייל יער טראָגט דאָך אַריין אַ גאַנץ בעדייטענדע סומע אין מלוכה־בודזשעט. דעריבער קאָן דער קאַמף געפיהרט ווערען, פון איין זייט, ריין־אַדמיניסטראַטיוו, ה״ה, למשל, בעשטראָפען שכּורים, וואָס שטערען די געזעלשאַפטליכע רוה, אָדער פערמעסטען זיך אויף דער פּויהייט פון אַן׳אַנדער פּערזאָן, און פון דער צווייטער זייט — ריין־קולטורעל, ה. ה. אויפקלערען פאַר דער ברייטען עולם, ווי שעדליך עס איז דאָס טרונק׳ען סיי פאַר דעם אייגענעם אָרגאַניזם, סיי אויך פאַר דעם אָרגאַניזם פון דער מלוכה, אין וועלכער ער נעהמט, אָדער קאָן נעהמען, אַ דירעקטען אָנטייל שוין נישט גערעדט פון די צרות און אומגליקען. וואָס ער טראָגט אַריין צו זיך אין שטוב פאַר די אייגענע ווייב און קינדער.

אָבער די גאַנצע אַלע הומאַניטאַרע אויפקלערונגס־מיטלען מאַגען נעוויס האָבען אַ גוטען ווירקונג אויך די אויסגעשפּראָכענע אַנטי־אַלקאָהאָליקער, בעה״ר די פּשעטאַנעלע שכּורים דאַבעי דוקא ליב צו פערטרינקען די „אַניטקע״ (אַניטאַציע) נופא מיט אַ פיינעם שנעפּסעל.

בלייבט אָבער נאָך איינער, אַ מעהר ראַדיקאַלערער מיטעל און נעמליך — פּראָסט און פּשוט היילען די פּשעטאַנעלע שכּורים דורך גערטינע מיטלען, ווי אויך אַפילו — דורך היפּנאָז.

מיט׳ן לעצטען מיטעל האָט מען זיך אָנגעהויבען שטאַרק בענוצען אין לענינגראַד, און אַ סבּרא, מען דערגרייכט דערביי אַ געוויסען ערפאָלג.

ווי עס גיט איבער די פרוי מ. שקאַפּסקאַיאַ אין דער „פּראַוודאַ״, איז דאָ אין לענינגראַד אַ ספּעציעלער דאָקטאָר, וואָס קען די קונסט פון היפּנאָז, און אַ ספּעציעלע „שוועסטער״, וואָס קען זעהר גוט די פּאַציענטען־שכּורים. זי פיהלט זיך מיט זיי היימיש און גוט־ברודעריש און אויך זיי, די „חולאים״, בעציהען זיך צו איהר מיט׳ן גרעסטען צוטרוי און פיהלען זיך אין דעם קליניק, ווי ביי זיך אין דער היים.

— נו, וואָס הערט זיך? שוין לאַנג נישט געזעהן ביי אונז; געמיינט, אַז איהר זייט שוין, חלילה, ווידער אַראָפּ פון גלייכען וועג.. — טוט די שוועסטער אַ זאָג צו איינעם אַ פּאַציענט, וואָס איז געקומען מיט נאָך איינינע היילען זיך פון שכרות.

— ניין, וואָס רעדט איהר, ביי מיר איז אַליץ כשורה, מעהר נישט, וואָס די אַסיפות האָבען מיך פערפייניגט — מען איז דאָך עפּעס אַ פּאַרטיי־מענש.. — ענטפערט מונטער און היימיש דער חולה״.

מישט זיך אַריין אַ צווייטער, מיט אַ מינאָרנעם קול, אַז ביי איהם איז די זאַך ערגער... נישט אויסגעהאַלטען... געכאַפּט אַ שנעפּסעל.... אָבער מן השמים דעב לעצטען מאָל — פּרובירט ער זיך און די שוועסטער צו בערוהיגען.

גיט זיך אַ דריטער אַ בעריהם־אויס:

— אָט ציהט מיך אויך צום פלעשעל, אָבער איך האַלט זיך איין!

אָט אַזוי טענה׳ן זיך אויס פאַר דער שוועסטער די געוועזענע שכּורים, ביז עס קומט אַריין דער דאָקטאָר, וועלכער לייגט זיי אויס אויף די ספּעציעלע שטולען, וואָס קאָנען זיך יעדע רגע פערוואַנדלען אין בעטען.

זיי מאַכען זיך בעקוועם אויף די שטול־בעטען און שליסען די אויגען...

דער דאָקטאָר הויבט אָן זיי צו היפּנאָטיזירען..

ד. טש.

„אררט״
זאַכאַדניאַ 43.
אַרטיסטישער רעווי און קאַמער־טעאַטער
אונטער דער לייטונג מ. בראָדערזאָן

היינט, דינסטאַג - 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער, סוף 11.45 אָװ.
ווידערהאָלונג פון דער
פרעמיערע פון 6. פּראָגראַם
א. ז.
שושנת יעקב

1) אַ דעלעגאַט פון לאָוויטש
2) כּלי זמרים
3) מגיד פון ליטע
4) גנבים
5) בלויע מיהל
6) האַללאָ! האַללאָ!
7) אוי, אַבראַם
8) טאַנץ (פּוסאָ־וועך רבי)
9) דער נודניק
10) שושנת יעקב
11) יענקע דודל

מאָרגען, מיטוואָך – 1 פאָרשטעלונג
לטובת „טאז״. אָנהויב 9.30 אָוו

דער טאַנץ אַרום גאָלדענעם קאַלב.

(ראָמאַן). (10

— איך האָב דיך נאָך מעהרער ליב דערפאַר, וואָס דו מאַטערסט זיך צוליב מיר! דערפאַר, וואָס דו ביסט אייפערזיכטיג צו יענע, וואָס קויפען מיין קערפּער! צי מיינסטו דען, אַז מיינע יסורים זענען קלענערע פון דיינע? צי פיהלסטו נישט, אַז איך מוז רופען צו־הילף אַלע מיינע כּוחות, כּדי צו בלייבען פעסט אין דער ראַליע, וואָס דו האָסט פאַר מיר בעשטימט?! דיין שפּילען איז אַ בלויזער פערגעניגען. אין מיין פערקויפען זיך איז אָבער קיין טראָפּען פרייד נישטאָ. ביידע אַרבייטען מיר. נו—און וואָס גיכער מיר וועלען זיך דערשלאָגען צום אונזעריגען, אַלץ בעסער וועט פאַר אונז זיין! מיר זענען נאָך גענוג יונג, און מיר וועלען זיך קענען מאַכען פערגעסען אין דער שווערער צייט. אויפ׳ן יסוד פון אונזער ליבע וועלען מיר דאַן אויסבויען אַ צויבער־שלאָס פול מיט חלומות.

נאָך לאַנג־לאַנג האָט זיך סאַלאָמעאַ אויסגעטענהט.

זי האָט גערעדט ביז אין די ענטפער־קושען פון ראָבערט׳ן האָט זי דערפיהלט דעם פייער, וואָס האָט זי אַליין אַרומגעכאַפּט.

סאַלאָמעאַ איז צום ערשטען מאָל אַריין אין קאַזינאָ.

ווי מ׳האָט עס געקאָנט וואַרטען, איז איהר דערשיינען נישט אַדורך אומבעמערקט.

אַזוי־ווי זי איז אַריינגעקומען געאָרעמט מיט דעם באַראָן איידעלשטאַט, וועלכען מ׳האָט שוין דאָ געקאָנט נאָך די צוויי־דריי גראַטענע בענק, וואָס ער האָט געוואָנען, האָבען אַלע תּיכף בעשלאָסען, אַז סאַלאָמעאַ מוז זיין די פרוי זיינע, אָדער זיין ליבהאָבערין.

ווייזט אויס, אַז ראָבערט איז איהר געקומען בעוווייזען בלויז דעם בנין.

זיי האָבען זיך אויף עטליכע מינוט אָפּגעשטעלט אין זאַל, וואו די שפּיל איז פאָרגעקומען און דערנאָך זענען זיי אַוועק אין דער ריכטונג צום טעאַטער.

אַביסעל שפּעטער האָט זיך ראָבערט צוריקגעקעהרט צום שפּיל־טיש.

דאָס שפּילען איז צוגעגאַנגען פויל און איז נישט געווען אינטערעסאַנט.

אין טעאַטער האָט זיך אָבער די פאָרשטעלונג געענדיגט, און דאָס פּובליקום האָט גלייך פערפולט די זאַלען, און אַרומגערינגעלט די טישען.

ראָבערט האָט אָפּגעזוכט סאַלאָמעא׳ן און אָפּגעפיהרט זי אין האָטעל אַריין.

— וואָס האָסטו געטון דעם היינטיגען אָוונט?

— האָט זי ביי איהם אַ פרעג געטון.

— מיר איז נישט געלונגען צו בעקומען פון וואולפען דעם בעשטימטען צייכען. איך גיי צוריק אין שפּיל־זאַל. אויב ס׳וועט מעגליך זיין עפּיס אויפצוטון, וועל איך דאָרטען פערבלייבען. אין געגענפאַל וועל איך צוריקקומען איינס אָדער צוויי אַ זייגער.

ביים אַריינגאַנג אין זאַל האָט ער זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט איזאַק בערג׳ן.

אַ גוטען אָוונט! — האָט זיך דער לעצטער בעגריסט.

— אַ גוטען אָוונט! — האָט ראָבערט געענטפערט — וואָס איז איהר שפּילט נישט היינט?

— ניין! איך פיהל, אַז איך וואָלט פערשפּילט! און איהר?

— איך... איך שפּיל נישט נאָר דאַן, ווען איך בין פון פריהער אויס איבערצייגט, אַז איך וועל געווינען.

— וואָס ווילט איהר דערמיט זאָגען?

— אַז איך האָב אויך דאָס פאָרגעפיהל, אַז היינט וועל איך פערשפּילען. און — פונדעסטוועגען גיי איך. אגב קאָן איך נישט ענטשלאָפען ווערען, ווען איך לייג זיך איידער עס הויבט אָן צו טאָגען אויף טאָג.

— איך ווינש אייך דערפאָלג!

— אַ דאַנק.

די ביידע הערן זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען. בעקאַנט זענען זיי געוואָרען מיטאיינאַנדער ביים שפּיל־טיש, אָבער אין דער נשמה האָבען זיי זיך איינער דעם אַנדערען נישט געקאָנט דערליידען.

איזאַק בערג האָט געטראָגען האַרץ אויף ראָבערט, הלמאי יענער האָט ביי איהם געוואונען אַ סך געלד, און ראָבערט האָט ווידער נישט געקענט אָנקוקען דעם דייטשען רייכען קאָמערסאַנט דערפאַר ווייל צוליב דער עשירות זיינער האָט איהם סאַלאָמעאַ געוואָלט פערקויפען איהרע לאַסקעס.

עס איז נישט אַדורך קיין האַלבע שעה, ווי דער באַראָן איידעלשטאַט האָט זיך געפונען ביים שפּיל־טיש, ערשט — פּלוצים האָט זיך איבער אַלע זאַלען פונאַנדערגעטראָגען די ידיעה, אַז מיט עטליכע מינוט צוריק האָט מען בערג׳ן געפונען אַ דער׳הרג׳עטען.

דער וואָס האָט געבראַכט די דאָזיגע סענסאַציאָנעלע ידיעה, האָט צוגעגעבען:

— בערג איז געגאַנגען אין זיין האָטעל, וואָס געפינט זיך אין סאַמע עק שטאָט... דעם טויטען קערפּער האָט מען געפונען אויף דער גאַס... אַ גרויסע קאַלוזשע בלוט... ער האָט בעקומען צוויי קלעפּ מיט אַ קינזשאַל אין סאַמע האַרץ אַריין... די אַלע בעמיהונגען פון די דאָקטוירים צו אָפּמינטערען איהם אויף אַ ווײַלע האָבען צו גאָרנישט געבראַכט... ער איז שוין געווען טויט...

פראַגען האָבען זיך געשאָטען איינע נאָך דער אַנדערער.

עמיצער האָט בעמערקט דרך אגב:

— ווייזט אויס, אַז ס׳איז פּשוט געווען אַ רויב־מאָרד. זיין פּאָרטפעל און ווערט־זאַכען זענען פערשוואונדען...

מען האָט אָנגעהויבען דעם ענין אויסצוטייטשען, און זיך צו חידוש׳ן, וואָס עפּעס דווקא בעת׳ן היינטיגען סעזאָן איז דער פּאָליציי־שטאַט נישט פערגרעסערט געוואָרען.

צום באַראָן איידעלשטאַט איז צוגעקומען אַ זעהר שיין ווייבעלע, אויסגעפּוצט איך ציהרונג, און מיט אַ מאָדנער גוט־ברודערישער פרייהייט זיך צו איהם געווענדט:

(פאָרטזעצונג קומט).

פעראייניגטע פאַבריקען פון אַנילין-פאַרבען און כעמישע שטאָפען א.פ.

National Aniline & Chemical Company U. S. A.

„NACCO"

SIEGE SOCIALE: NEW-YORK

האָבען איבערגעגעבען פון 1-טען מאַי ד.י. די רעפּרעזענטאַנץ אויף פּוילען מיט די קאָנסיגנאַציאָנס-לאַגערן דער פירמע

Bracia HALPERN w Łodzi, Piotrkowska 41
Telefony: 6-41 i 70-96.

פרייז 2 זל. שנעל און ריעל! פרייז 2 זל.

רעכטס-קאָנסולטענטען-ביוראָ

„PORADA"-„פּאָראַדאַ"

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכט-בעאַמטער שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַגען און זאַבעזפּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11—10 3—2 7—6
ד"ר ראָזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	11—10 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12—10 5—4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	1-11½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	5-4 זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	12—10 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	2—9

צאָהן-טעכניק, בעלייכטונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. קאַבינעט

פּראָפ. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוועגד

היילפּערא-גאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעסעהיגטע, שוועריזיכבעריע קינדער. שפּראַך-שטערונגען (שטאַמלען, א.א.וו.)

Dr. med.

A. Szmirgeld

נערווען-ארצט

עלעקטריזאַציעס, ליכטבעהאַנדלונג

Cegielniana 6, tel. 51-89

נעהמט אָן פון 5—7 אָוועגד

Dr. med.

BRAUN

23 פּאָלודניאָוואַ 23.

טעלעפאָן 40-26.

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה, און פון 5—8 אָוועגד.

Dr. med.

Wolf Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגערזשער 11 טעל. 34-72.

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּיעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. און דערהיים פון 6-8 אָוו.

St. Felczer

W. SZWARCBARD

Główna 59 גלובנאַ

זעצט פּאָקען פון פרישע קראָוויאַנקעס מיט שוועדצטוועס פאַר 4 זל. 2 נ. מ.

„KOWALSKINA"

PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH

USUWA NAJSILNIEJSZE BÓLE GŁOWY

A.K.

FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI" WARSZAWA

אַלקאָוו פון 6 ביז 10 צימער

ווען עס איז מעגליך מיט אַ גאָרטען, ווערט געזוכט. עס קאָן זיין אויסער דעם צענטער. צו ערפאַהרען ליפּאָוואַ 31, וואוינונג 36. 111

אשרי אדם שומע לי!

לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתום ילך בטח

און אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52. יאָ! ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאָנד-ראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רושאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ, רעכט-קאָנסולענט.

מעבעל

אין גרויסען אויסוואַהל — בעסטער קוואַליטעט

אויף די בעסטע בעדינגונגען, נור בײַ דער פירמע

M. BIMKE

Wschodnia 47 (Piotrk. 24)

Telefon 36-75

אַ גרויסער אויסוואַהל פון געבעטע שטיהל, אויך פון אַלערליי טאַפּעציר-מעבעל פון אייגענער אויסאַרבייטונג.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל-ארצט פאַר נירען, בלאָזען- און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוועגד

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, לישיי און ראַק, רענטגענשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 12 ביז 3 נאָכמ. און פון 6 ביז 9 אין אָוועגד

ס'זענען פערלוירען געוואָרען פאָלגענדע וועקסלען:

1) Wystawcy l. Appelbaum, Działoszyn, pł. 5/6 Zł. 100.— zlec. l. Lipszyc.

2) Wystawcy M. Blady, Działoszyn, pł. 10/6 Zł. 100.— zlec. Sz. Berlach.

3) Wystawcy M. Goldner, Annopol, pł. 4/6 Zł. 100.— zlec. B. Minc.

4) Wystawcy Abram Lajchter, Włoszczowa pł. 5/6, Zł. 300.— zlec. I. Lipszyc.

5) Zł. 244.— pł. 2/10, żyro B. Jurberg,

6) Zł. 292.90 pł. 5/6, żyro A. I. Zajdeman.

7) Zł. 180.— pł. 1/6 zlec. M. Bornsztein, Lublin.

8) Zł. 200.— zlec. M. Bornsztein, Lublin.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג צו י. יורבערג, פּולנאָצנאַ 25.

דער פערלירער איז אַנ'אָנגעשטעלטער און קען דאַדורך פערלירען דעם פּאָסטען. 104

ווער וויל אָפּגעבען

אַפּריילען פּלאַץ

אויף אַ הויף, עווענטועל פון אַ פּאַרטער לאָזען העכער בויען פאַר אַ פאָטאָגראַפישען אַטעליער אין דער געגענד פון פּאָלודניאָוואַ—זאַוואַדזקאַ ביז גלובנאַ און זייטיגע גאַסן, פאַר גוטע בעדינגונגען, קען אָפּגעבען אָפּערטען אין אַדמ. פון „נ. פ." אונטער „Foto"

מעקלערס זענען געוואונשען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 5-4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט-קר.	12—1
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטהליכע קר.	12½—2
ד"ר נאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12—1
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורט-הילף	3—4

פיסיקאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג—וויזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ווי אויך אַ דענטיסטישער קאַבינעט.

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	3—7

קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

אַ קוואַליפיצירטער שטריקער-אַרבייטער זוכט אַ פּאָסטען. צו ערפאַהרען בײַ סאַבאַל, וואָלטשאַנסקאַ 52, פראָנט, אין געוועלב. 107

לעבער

צו נעהמען אויף דער טעגליך ווערען אָנגענומען בײַ

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

WIŚNIOWA GÓRA

געוועלבער מיט וואוינונג

אין זעהר אַ גוטען פּונקט מיט ביליגע פּרייזן זאָפאָרט צו פערמיטען אין ווישניאָוואַ. צו ערפאַהרען אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 99, אין בוכהאַנדלונג. 106

אַ שפּולער (ריך) צו טוויטער אויף אַ קראַפּט-מאַשין, קען זיך זאָפאָרט מעלדען בײַ א. פינקעלשטיין, פּעטריקאָווער 64.

ס'ווערט אויסגעלערנט טוויטערס אַרבייטען אין אַ קורצע צייט פאַר אַ צוגענגליכען פּרייז בײַ פ. מעשבערג, נאָוואָמיעסקאַ 24. 108

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטע
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
פאַר אַ מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—10 „ „ „ „ „ 15— „ „ „ „ 7 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צוטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ—6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און בײַנאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kr...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.